

HIJ IS VERREZEN!

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT / P106088

V. U. : A. VAN DER SCHRAELEN, DRIESHEIDE 45, B-2980 ZOERSEL

NR. 110 / MAART-APRIL 2021

AFGIFTEKANTOOR : ANTWERPEN X

LOS UIT DE WURGGREEP

DE machthebbers die over ons regeren en de media die aan hun kant staan, maken ons wijs dat de Europese Unie een zegening is. Zonder de EU zouden onze oude naties geen enkele betekenis meer hebben en irrelevant zijn. Het tegendeel is waar : de Europese constructie zet een voortdurende rem op de ontwikkeling en de ontplooiing van de landen van ons continent, die er zonder de EU veel beter aan toe zouden zijn.

« *Het verenigd Europa, het Europa zonder de naties heeft nooit bestaan. Het is een dwaze droom, de illusie van de keizers van het Heilig Roomse Rijk, een droom van hegemonie en mateloosheid. Al degenen die in Europa geloofd hebben, zijn als krankzinnigen geëindigd* » (abbé Georges de Nantes). Tirannen als Napoleon en Hitler... Wat Europa groot gemaakt heeft, zijn de Europese naties, die in onafhankelijkheid van elkaar geschiedenis geschreven hebben.

Ursula von der Leyen, onze niet verkozen "baas".

DE VACCINOORLOG

De coronacrisis toont voor de zoveelste keer aan wat voor blok aan het been de EU is.

Eind december 2020 kon Ursula von der Leyen, voorzitter van de Europese commissie, haar enthousiasme niet wegsteken. Het groene licht voor een eerste vaccin was « *een historisch succes* » van de Unie, « *een nieuw hoofdstuk* » in de reeks briljante (?) verwezenlijkingen van Europa.

« Een maand later is alles veranderd. De woorden "mislukking", "fiasco" en zelfs "schandaal" weerklinken langs alle kanten, de woede neemt toe en men eist van de voorzitter rekenschap over de vaccinatiecampagne. De vergelijkingen zijn pijnlijk. Vandaag hebben bijna 10 Amerikanen op 100 al minstens één dosis gekregen en 14 in het Verenigd Koninkrijk... dat de EU verlaten heeft » (LE FIGARO, 3 februari 2021). De Unie bengelt achter-

aan : 2,8 ingeënte inwoners op 100. Eenheid maakt geen macht, maar traagheid en bureaucratische rompslomp.

« Op 15 mei 2020 kondigt de Amerikaanse president Trump *Operation Warp Speed* aan voor de ontwikkeling van vaccins. Twee dagen later kondigt de Britse regering aan dat de Britten als eerste het vaccin van AstraZeneca zullen krijgen, er worden 100 miljoen dosissen besteld. Dat vaccin is ontwikkeld door de universiteit van Oxford, of het echt bescherming zal bieden tegen het coronavirus is op dat moment

nog volledig onzeker. Een maand later sluiten Frankrijk, Duitsland, Italië en Nederland een voorlopige deal. De Europese Commissie neemt de onderhandelingen over, en sluit pas op 27 augustus het definitieve akkoord met AstraZeneca, voor de aankoop van 400 miljoen dosissen » (Rob Heirbaut in vrt.news van 3 februari). De VS en het VK half mei, "Brussel" pas eind augustus !

EEN FARAONISCHE LENING

De voorbije zomer bereikten de 27 lidstaten na moeizame onderhandelingen een ander "historisch" akkoord : een lening van 750 miljard euro op de financiële markten, bedoeld als herstellfonds voor het post-coronatijdperk. De overeenkomst van juli was echter slechts een principiële akkoord, dat door de staats- en regeringsleiders pas daadwerkelijk werd goedgekeurd in... december. Het schuldmechanisme dat erin vervat zit, moet vervolgens geratificeerd worden door elk van de 27 nationale parlementen. Maar Warschau heeft al laten weten dat het daartoe niet zal kunnen overgaan vóór het einde van het eerste semester van dit jaar. Gevolg : de eerste schijf van 13 % van het herstellfonds zal pas gedeblokkeerd worden op het einde van de zomer.

« *Te traag en te gecompliceerd* », klaagt de Franse minister van Economie Bruno Le Maire in de FINANCIAL TIMES (27 januari 2021). Hij wijdt het tijd-

verlies aan « *technocratische redenen* ». De Spaanse minister van Buitenlandse Zaken Arancha González Laya is directer : « *De democratie is soms te traag.* »

Cruciaal in verband met de gigantische lening is vooral dat « de Europese ban op schulden is gebroken », schrijft *DE TIJD* (21 juli 2020). « Om de 750 miljard euro terug te betalen komen er eigen middelen, een vorm van Europese belastingen. » Bovenop de nationale belastingen die de burgers al moeten betalen... Maar Brussel sust en spreekt over een heffing op niet-gerecycleerd plastic, een koolstoftaks op de invoer van "vervuilend" staal en een digitaks, allemaal zaken die de grote bedrijven zullen moeten ophoesten. Alsof die de bijkomende onkosten niet op de een of andere manier zullen verhalen op Jan-met-de-pet !

EEN WAARACHTIGE NATIONALE POLITIEK

Men kan spotten met het Europees geklungel, was het niet dat de toestand zo dramatisch is. De onvermijdelijke golf van faillissementen, werkloosheid en algemene verarming die op ons afkomt, wordt kunstmatig tegengehouden door ze met behulp van staatssteun gewoon *uit te stellen*. Door onophoudelijk geld uit te delen aan iedereen die door de opeenvolgende lockdowns of semi-lockdowns is getroffen, is in Frankrijk het deficit in 2020 opgelopen tot 178 miljard euro en de staatsschuld tot 120 % van het bbp. « *Het verderzetten van die strategie is onhoudbaar* », schrijft Nicolas Baverez in *LE FIGARO* van 31 januari. « *Frankrijk kan onmogelijk zijn schuldenberg in 2021 nog doen toenemen met 10 tot 15 % van het bbp, anders ruïneert het zichzelf definitief.* »

Om door de EU niet verder meegesleurd te worden in een verwoestende draaikolk, moet elk land opnieuw zichzelf affirmeren en de belangen van zijn eigen burgers voorop stellen. « De natie vormt de volmaakte samenleving ; zij volstaat op zichzelf en kent haar algemeen belang. Buiten de natie zijn er slechts *inter-nationale* betrekkingen », stelt punt 75 van onze doctrine van de 150 PUNTEN.

Het Verenigd Koninkrijk heeft dat perfect begrepen en heeft het juk van Brussel afgeworpen. Dat het Brexit-proces zolang aangesleept heeft, komt enkel en alleen door de verbeterde tegenstand van de globalisten en de door hen betaalde politieke marionetten, uit schrik dat het voorbeeld van een natie die haar soevereiniteit herwint andere landen op "verkeerde" ideeën zou kunnen brengen.

Zelfs een zo overtuigde Europeaan als de Franse president Macron heeft opdracht gegeven om alle grenzen van Frankrijk zo scherp te bewaken dat ze de facto gesloten zijn, ook voor de buurlanden. Waarom ? In naam van de soevereiniteit van zijn land en het welzijn van de Fransen, om hen efficiënter te beschermen tegen de pandemie. Daarmee offert hij het dogma zelf op dat aan de basis ligt van de EU : het vrije verkeer van personen. Al in maart van vorig jaar, tijdens de eerste lockdown, sloot het ene Europese land na het andere eenzijdig zijn staatsgrenzen, wat een flagrante overtreding betekende van de Europese verdragen.

Het Hongarije van de door de Europese elite zo

MEDJUGORJE

Onder de vele positieve reacties die we kregen op onze studie over het bedrog van Medjugorje vermelden we speciaal die van Marc Waterinckx uit Brugge. Waterinckx is een autoriteit op het gebied van Medjugorje ; hij was er 24 keer op onderzoek en werkte nauw samen met de plaatselijke bisschop, Mgr. Peric.

In « *The Satanic Origin of Medjugorje* » (2013) komt hij tot dezelfde conclusie als wij : de verschijningen in het "bedevaartsoord" zijn het werk van de duivel.

verafschuwde Viktor Orbán volgde in de vaccinstrategie zijn eigen weg, in het belang van de eigen bevolking : het keurde *buiten de EU* om het Russische Spoetnik-vaccin goed en bestelde er grote hoeveelheden van. Dwaasheid, riepen onze media in koor, want wat voor goeds kan er uit Rusland komen ? Maar het hoongelach verstomde toen het vermaarde medisch tijdschrift *THE LANCET* begin februari de resultaten van de derde en laatste testfase van het Russische vaccin publiceerde : « Spoetnik V is voor 91,6 procent effectief tegen Covid-19. Dat is vergelijkbaar met de resultaten van de coronavaccins van Pfizer/BioNTech en Moderna en een stuk meer dan het vaccin van AstraZenica » (Sara Van Poucke in vrt.news van 4 februari).

Rusland zelf is het beste voorbeeld van een land dat onder de leiding van een soeverein staatshoofd een zelfbewuste nationale politiek volgt. Het gevolg is dat Moskou al decennialang het mikpunt is van haatcampagnes en desinformatie. Gaat het om een agressief land dat de vrede in de wereld bedreigt ? Neen : met een militair budget van 46 miljard dollar staat Rusland op de zesde plaats in de wereldrangorde, ver achter de VS die beschikken over zomaar eventjes 770 miljard dollar... en die niet aan hun proefstuk toe zijn als het gaat om het starten van bloedige oorlogen ! Rusland vormt ook geen financiële en economische macht die in staat is om te rivaliseren met de VS, dat is zonneklaar.

Waarom dan die haat ? Wat is de onvergeeflijke misdaad van het land van Poetin ? De Franse diplomaat en oud-minister Hubert Védrine gaf er onlangs waarschijnlijk de diepste verklaring voor : « *Het feit dat Rusland Russisch is gebleven is vanzelfsprekend de grote frustratie van de westerlingen* » (6 januari 2021). De Russen zijn in de eerste plaats Russen en dan pas democraten. Ze passen in alles het principe van een vreedzaam en niet-revolutionair Russisch nationalisme toe. De politiek die zij voeren en die al meer dan twintig jaar belichaamd wordt door Vladimir Poetin is het vrijwaren van hun onafhankelijkheid en soevereiniteit. Met succes en tot grote tevredenheid van de overgrote meerderheid van de bevolking, die – net als overal – niet zit te wachten op partijpolitiek getouwtrek en lichtgewichten die met hun toekomst en hun broodwinning spelen.

Het is dat nationalisme dat vandaag meer dan ooit aan de orde van de dag zou moeten zijn, niet de Europese "eenmaking" of de globalisering.

broeder Bruno van Jezus-Maria & redactie KCR

« SPLENDOR VERITATIS »

EEN NIEUWE KIJK OP HET LEVEN

TIJDENS het Pinksterweekeinde van 1992 hield abbé de Nantes een sessie voor de jeugd onder de titel: *Splendor veritatis*, « de schittering van de Waarheid ». Wat hij toen uiteenzette, is vandaag nog even actueel.

« Waarom die titel? Omdat onze H. Vader de paus [Joannes-Paulus II] zich momenteel ernstig bezighoudt met het verval dat overal in de wereld heerst. Om te verhelpen aan de zedeloosheid probeert hij de fundamentele principes van de moraal te bepalen in een encycliek uit 1987 met de schitterende titel: *Splendor veritatis*. De paus streeft ernaar de universele moraal te grondvesten op overwegingen die ook zeer universeel zijn: de waardigheid van de Mens, de rechten van de Mens, de menselijke verantwoordelijkheid... Hij doet dat opdat alle mensen van gelijk welke godsdienst of filosofie, maar ook ongelovigen en atheïsten, zouden kunnen meestappen in het spoor dat hij wil trekken. »

Abbé de Nantes merkt vervolgens op dat kardinaal Ratzinger (in die tijd prefect van de Congregatie voor de geloofsleer) suggereert om die universele moraal "theonomisch" te maken, dat wil zeggen met als norm God, maar dan een God die voor zoveel mogelijk mensen aanvaardbaar is.

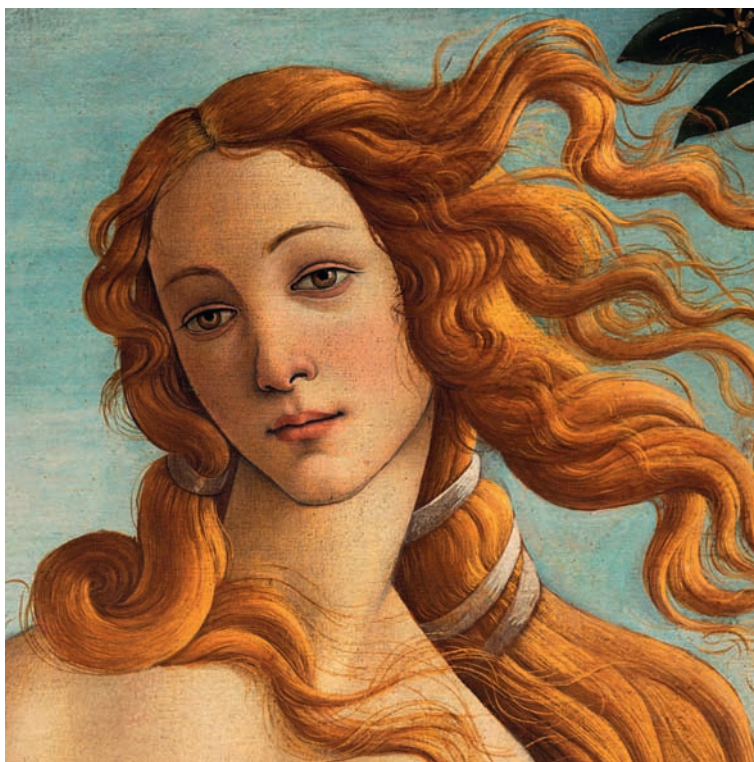
« Persoonlijk geloof ik daar niet in. Ik geloof niet dat men een algemene God, de god van alle religies, de god van de filosofen, kan invoeren om de menselijke zeden te veranderen. Die kille en transcendente God, die nooit tot iemand gesproken heeft, die men niet kent, de God die we allemaal gemeenschappelijk hebben als een soort grootste gemene deler, maar die niet precies kan gedefinieerd worden en die uiteraard geen liefde en geen relatie met de mensen heeft: zo'n God heeft nog nooit iemand gebracht tot offervaardigheid of zelfverloochening.

« Wat wij voorstellen is de christelijke openbaring: Christus, het mysterie van de Drie-ene God,

Vader, Zoon en H. Geest. Het is onze katholieke godsdienst. »

Wat gaat er dan niet goed in de wereld dat de paus en samen met hem alle bisschoppen en kardinalen zich zo ongerust maken?

« Gewoonlijk zegt men dat het om het verval van de zeden gaat: erotiek, drugs, diefstal, geweld... Als men de lijst van obsceniteiten ziet die zich in de wereld verspreiden als een besmetting, dan walgt men. Maar het is niet door een lijst op te maken en daar van de ochtend tot de avond over te klagen dat er iets wordt opgelost. De hierboven opgesomde zaken zijn slechts de secundaire gevolgen van een dieper kwaad.

DE VENUS VAN BOTTICELLI :

« De vrouw oog in oog met de verleider.

Wie zal in haar de bovenhand halen, de engel of de duivel? »

« Wat is dat dieper kwaad dat wij moeten bestrijden? Het is de decadentie van wat men de "cultuur" noemt. We worden barbaren. Breder en dieper gezien gaat het om de beschaving. Onze beschaving is door voortdurende revoluties en invraagstellingen zo zeer ten gronde gericht dat er geen sprake meer is van een echt menselijke beschaving. En bovendien heeft het laïcisme, de secularisering van de christenen, ertoe geleid dat de ware godsdienst verdwenen is. Geen geloof, geen hoop en geen naastenliefde meer... »

Wat is het resultaat? « Dat we allemaal slachtoffers worden van een maatschappij die eerder door de duivel geregeerd wordt dan door de goede God, zoals jullie maar al te goed weten. »

Vervolgens zet abbé de Nantes een « ambitieus plan » uiteen in drie delen:

« Allereerst wil ik jullie opnieuw de **liefde voor de menselijke schoonheid** geven. Ik wil jullie de deugden doen liefhebben die het tegenovergestelde zijn van de ondeugden die de wereld overwoekeren. De cultus van de menselijke schoonheid is kuis, ze ontplooit zich in liefde en vruchtbaarheid, in tederheid en geluk – allemaal beminzenswaardige zaken waarnaar wij streven met al het verlangen van ons onvoldaan hart.

« Ten tweede zal ik spreken over de **liefde voor de menselijke orde**, iets waarvan men de jonge generaties een afkeer heeft doen krijgen. Ik wil jullie de bewondering daarvoor bijbrengen omdat de menselijke orde gebouwd is op naastenliefde, het is een vorm van welwillendheid en broederlijke goedheid : vreedzaam samenleven binnen het gezin, in de gemeente, het beroep, de natie. Die goedheid reikt tot het opofferen van het eigen welzijn voor het goed van de anderen.

« Tenslotte is er de **liefde voor de goddelijke Waarheid** : de cultus van de “schitterende Waarheid” die ons geloof en ons mystiek leven vervult en die aanbidding van God betekent. Wanneer wij ons in de volmaakte Waarheid bevinden, zijn wij toch zo gelukkig ! Zelfs de boerenmensen in mijn plattelandsparochies van vroeger, die helemaal geen bevoegen mystici waren, zeiden me vaak na een mooie hoogmis : “*Meneer pastoor, we waanden ons*

al in de Hemel !” Onze geest en ons verstand zijn gemaakt voor de Waarheid, de levende, als een hart kloppende Waarheid, die ons boven onszelf uittilt.

« En hoe wil ik dat plan realiseren ? Door jullie een nieuwe kijk op het leven te geven. Ja, want ik wil niet weten van de oude kijk. Die was wel juist en katholiek, maar is in jullie geesten door teveel kwaadaardige laster besmeurd. Als men voor jullie terug de oude moraal opdiept, de antieke moraal van de Tien Geboden, de moraal van de rechten van God, dan is het alsof men jullie een domper opzet : het dringt niet door. Daarom willen we iets nieuws. En we hebben gelijk ! Die nieuwe blik willen we zuiveren van al het vuil dat jullie in onze moderne tijd opgedrongen is : **schaamteloosheid, brutaliteit, goddeloosheid.** »

Dat zijn precies de thema's van de hierna volgende drie hoofdstukken waarin we abbé de Nantes volledig zelf aan het woord laten.

EERSTE DEEL : DE GESLUIERDE SCHOONHEID

DE SCHAAMTELOOSHEID, SLAVERIJ VAN HET VLEES

Als we voor onszelf het goede willen, dan willen we vrij zijn. Niet vrij in revolutionaire zin, om gelijk wat te kunnen doen en onze instincten te volgen, maar vrij om het goede te doen zonder uitwendige dwang, zonder dreiging van bestraffing : we willen in onszelf de nodige kracht vinden en een voldoende beheersing tegen het kwaad. Dat is de definitie van de vrijheid volgens Sint-Augustinus, de H. Thomas van Aquino en alle kerkvaders, maar wat de moderne denkers absoluut niet meer begrijpen.

De vrijheid is de innerlijke kracht om het goede te doen niet uit mechanische noodzaak, zoals het opkomen van de zon en de maan, maar uit vrije wil : de wil die in staat is om de aantrekking van het goede te volgen.

HET MENSELIJK LICHAAM IS EEN MYSTERIE

We zullen beginnen met wat de theologen de begeerte noemen, de eerste innerlijke slavernij van de mens. We bekijken het menselijk lichaam : het is een mysterie. Het is een organisme samengesteld uit een aantal organen, maar van een magnifieke complexiteit. Het menselijk lichaam is iets heel bijzonders en heel dat mechanisme is gericht op een specifiek doel. Als men een lichaam opensnijdt en de ingewanden ziet, lijkt het wel een afschuwelijke beenhouwerij. Maar al die organen zijn omwikkeld met een huid en die huid volgt hun contouren ; het resultaat is een bewonderenswaardige vorm. De mens is in zijn oorspronkelijke naaktheid iets prachtigs. Van binnen is het een machine, maar de carrosserie is de moeite waard.

Die realiteit maakt deel uit van het plan van God. De zonde heeft dat geprofaneerd en sinds de zondeval is de naaktheid “schaamte” geworden. Waarom ? Omdat zij herinnert aan de zonde en

uitdaagt tot het kwaad. Het is een grote onvoorzichtigheid het lichaam te ontbloten om het zelf te bewonderen en door anderen te laten bewonderen, omdat de schoonheid ervan – en het is gemaakt om mooi te zijn, God heeft gewild dat het menselijk lichaam mooi is – bij de persoon zelf en bij de ander een schuldig verlangen opwekt : niet het verlangen om zich in het huwelijk te verenigen en kinderen te krijgen, maar de hoogmoed van de schaamteloosheid, de begeerte om bewonderd te worden, de passie om te kennen en te bezitten.

Sint-Franciscus van Sales zegt in zijn *Traité de l'amour de Dieu*, een werk dat ik in deze uiteenzetting van nabij volg, dat men van zijn lichaam moet houden, maar dat men er op een gepaste manier moet van houden. Het komt er dan op aan te weten wat gepast is en wat niet.

Op dit punt gekomen moeten we er wat filosofie bijhalen. De Griekse filosofie – die door de Kerk gevolgd werd – maakt een onderscheid tussen het lichaam en de ziel (of de geest). Het leven van het lichaam is grotendeels onbewust, denken we bv. aan de ademhaling of de spijsvertering, terwijl de geest zich meestal bewust is van wat hij doet. Beide hebben hun eigen functie, waarbij de een ondergeschikt is aan de ander of ondergeschikt moet zijn.

Ofwel is het lichaam ondergeschikt aan de geest, die zijn gelukzaligheid zoekt in zijn eigenschappen zoals de intelligentie, de wil, het geheugen, de affectie... Het lichaam is dan voor de geest een onderworpen werktuig. De ogen bv. zijn meestal gemaakt opdat de geest zou kunnen kennis nemen van boeken en andere zaken (en niet alleen voor het plezier om naar mooie meisjes te kijken !). Het lichaam neemt deel aan de vreugde van de ziel, maar de ziel heeft hem stevig vast, aan de leiband,

en laat hem niet doen wat hij wil.

Ofwel zoekt het lichaam zijn eigen finaliteit. Het is vermoeid, het heeft zin om te slapen en het valt in slaap. De ziel heeft dat niet graag, maar het lichaam dringt zich op. Het lichaam vindt genoeg in zijn pleziertjes en gebruikt de geest als instrument, bv. om iets lekkers te koken. In die activiteit is de geest de medewerker, om niet te zeggen de slaaf van de passies van het lichaam. Het scheelt niet veel of de geest wordt de computer, de robot die ten dienste van het lichaam staat. Op dat moment droogt het geestelijk leven op, de ziel dooft uit. Dat is het geval met een groot deel van onze tijdgenoten.

Sint-Paulus zegt dat de werken van het lichaam tegengesteld zijn aan die van de geest. Plato heeft dat voor hem al gezegd en na hem zullen Sint-Augustinus en Sint-Thomas het beamen. Wij mensen zijn verscheurd.

Zijn wij dan slecht in elkaar gestoken? Helemaal niet. Onze constructie was niet noodzakelijk fataal. Aristoteles dacht dat het geluk (*eudaimonia*) kon gevonden worden in de harmonie tussen het geestelijk en het lichamelijke leven: voldoende lichamelijke genietingen om het lichaam rustig te houden en voldoende geestelijk elan, tijd voor meditatie en contemplatie, als tegengewicht. Dat neemt niet weg dat de mensen er nooit in geslaagd zijn om die harmonie in stand te houden. Vroeg of laat valt het kaartenhuisje in elkaar.

WAT WAS DE ERFZONDE WERKELIJK?

Waarom valt het in elkaar? Waarom zijn die harmonie en dat geluk onmogelijk? Omdat ze een herinnering zijn aan het verloren paradijs. Onze voorouders hebben het paradijs verloren omdat ze een zware fout begaan hebben: de erfzonde. Thomas van Aquino zegt ons dat de erfzonde een zonde van hoogmoed was.

De hoogmoed is een natuurlijke beweging die echter ophoudt grootmoedigheid te zijn wanneer ze afgeleid wordt van haar bovennatuurlijk doel. Wij willen slagen in het leven, wij willen grootse dingen doen, maar wij overschatten onze middelen: daar begint de hoogmoed. Er is een hoogmoed van het vlees, een hoogmoed van het hart en een hoogmoed van de geest en ze zijn alle drie even schadelijk.

Wat was de hoogmoed van Eva, de hoogmoed van de eerste zonde? Ze werd verleid door de slang, de duivel, en was geflatteerd van hem te vernemen dat zij kon uitbreken uit de toestand die God voor haar voorzien had. Ik zie die eerste vrouw, voortgekomen uit de handen van de Schepper in een staat van natuurlijke volmaaktheid. Ik zie hoe zij dialogueert met de slang, die intelligente ogen heeft

AMNON OVERWELDIGT TAMAR.

*Schilderij uit 1520 door Jan Van Doornik,
een renaissanceschilder werkzaam in Antwerpen.*

« De naaktheid is altijd een uitnodiging om een misdaad te begaan. »

omdat een duivelse geest hem bewoont. De slang verleidt haar. Zij is gevestigd uitgenodigd te worden tot iets ongehoords.

De vreselijke erfzonde bestond uit een copulatie van Eva met het dier dat door Satan bewoond werd. De medeplichtigheid van de eerste vrouw met de verleider, met een geest, werd gematerialiseerd door de vereniging van hun lichamen. Zij heeft zich gemancipeerd van God, zij is de schepper geworden van haar eigen lot. Haar welwillendheid tegenover de duivel heeft een materiële vorm aangenomen door Satan in haar lichaam te ontvangen, door een tegennatuurlijke vereniging van mens en dier, wat men bestialiteit noemt.

Het verhaal van de appel is een verhaal voor kinderen of een eufemistische verwoording voor preutse volwassenen. Ik kan niet geloven dat de erfzonde draait om een verboden vrucht waarvan men gegeten heeft. Als het dat is, dan staat de erfzonde in geen enkele verhouding tot de afgrijsselijke praktijken die de mensheid uitgevonden heeft en generatie na generatie uitgevoerd, over heel de aarde. De appel die Adam en Eva gegeten hebben verdient de kruisdood van Jezus niet of de verdoeming van al die massa's mensen.

Als men mijn theorie volgt, is het onbegrijpelijk dat een menselijk wezen aan zo'n daad heeft kunnen toegeven en dat God zoiets heeft kunnen vergeven, dat God zijn Zoon gezonden heeft om

een dergelijk miserabel schepsel te redden. Maar men ziet wel heel goed in hoe de mensheid in haar hoogmoed generatie na generatie altijd maar afschuwelijker en afstotelijker misdaden uitvindt. Het is de onverbiddelijke slavernij van het vlees dat overgeleverd wordt aan het zintuiglijk genot. Sint-Franciscus van Sales wijst op die macht in ons die in staat is om de liefde te vervormen tot wat hij bestiale liefde noemt, het gedrag van dieren. Erger dan dieren, want een dier volgt zijn instinct en overtreedt dat niet, terwijl de mens zijn geest heeft om altijd maar nieuwe, degraderende illusies op te roepen waarvan hij altijd maar groter genot verwacht, hoewel hij meestal keer op keer ontgoocheld wordt.

Ik sta stil bij de blik die tussen Eva en de duivel uitgewisseld werd. Eén ogenblik tevoren was zij nog een zuiver schepsel van God. In een fractie van een seconde gaat zij over van de grootste zuiverheid naar de grootste schande. Denk aan de prachtige Venus van Botticelli. Is zij zuiver? Neen, zij is niet zuiver. Zij heeft ogen die even rechtschapen als pervers zijn. Dat schitterende schepsel kijkt in de ogen van de slang en ziet daar een vlam dansen die een geestelijke gedachte is: hij wil haar verleiden en veroveren om haar in het verderf te storten. Een vrouw die op het punt staat in de armen van een of andere verleider te vallen, zou zich dat moeten herinneren: « Die blik die hij op mij richt, is schijnbaar een blik van liefde, maar diep in zijn ogen zie ik de ogen van Satan. » Ik denk dat dit inzicht haar zal beletten haar doodzonde te verrichten.

DE NAAKTHEID IS DE UITSTALLING VAN HET VLEES GEWORDEN

Van dat ogenblik af is de naaktheid de uitstalling van het vlees. Op zich is er aan de naaktheid niets misdadigs, maar na die ontmoeting waarbij Eva zo trots geweest is op de vormen van haar lichaam dat zij aan de slang aanbood, kan zij haar lichaam niet meer bekijken zonder een zekere beschaamde voldoening. En hetzelfde geldt voor Adam. Zo is de naaktheid altijd een uitnodiging om een misdaad te begaan.

Als we onze Bijbel openen, stellen we vast dat hij ons de mensen toont zoals ze werkelijk zijn...

David, de heilige koning die de voorafbeelding van Christus is, ziet een naakte vrouw en komt daarvoor ten val: « Nu gebeurde het dat David, van zijn rustbed opgestaan en rondwandeland op het dak van het koninklijk paleis, van het dak af een vrouw zag die een bad nam; het was een zeer mooie vrouw. David liet onderzoeken wie zij was. Men zei hem: “Het is Betsabe, de dochter van Eliam, de vrouw van Urias de Hittiet.” Toen liet David haar halen. Zij kwam bij hem en hij had gemeenschap met haar » (2 Sm 11, 2-4).

Als hij had geweten hoeveel bloed hij daarmee zou afroepen over de komende generaties en over heel zijn ras... dan zou hij toch niet teruggedeinsd

zijn, want hij had die vrouw in haar naaktheid gezien. Ik stel een indiscrete vraag: wist Betsabe dat zij bekeken werd? Natuurlijk! De Bijbel zegt er niets over, want hij wil enkel de schuld in het licht stellen van David, de koning, de drager van de messiaanse verwachting.

In hoofdstuk 13 van hetzelfde boek gaat het over een zoon van David: « Absalom, een zoon van David, had een zuster, een knap meisje dat Tamar heette en op wie Amnon, een andere zoon van David, verliefd werd » (2 Sm 13, 1). Het waren halfbroers en halfzussen, want David mocht volgens de Wet meerdere echtgenotes hebben. Amnon wordt ziek van verlangen naar haar, maar kan niets doen omdat zij als maagd streng bewaakt wordt. Hij heeft echter een vriend, Jonadab, « een geslepen man », die de rol van de slang zal spelen: « Ge moet op bed blijven en u ziek houden; en als uw vader u komt bezoeken, zeg dan tegen hem: “Kon mijn zuster Tamar maar komen en me iets te eten geven.” » Het is onvoorstelbaar dat de H. Schrift, geïnspireerd door de H. Geest, ons de zaken zo “cru” vertelt. Het is gewoon de waarheid.

David gaat in op het verzoek van Amnon en stuurt Tamar om koeken voor haar halfbroer te bakken, die ze « vóór zijn ogen » bereidt. Hij bekijkt haar, hij verslindt haar met zijn ogen. Hij stuurt iedereen weg uit de kamer en wanneer Tamar hem de koeken aanreikt, grijpt hij haar vast. « “Zuster, kom bij me liggen.” – “Neen, broer, onteer me niet; zo iets doet men in Israël niet. Doe toch niet zo iets schandelijks!” [...] Maar hij overmande en verkrachtte haar en had gemeenschap met haar. » Het volgende vers toont ons de man zoals hij helaas is: « Maar nu kreeg Amnon plotseling een geweldige afkeer van haar. Ja, de afkeer die hij van haar kreeg, was nog sterker dan de liefde waarmee hij haar had bemind. Hij riep zijn oppasser en beval: “Zet dat schepsel op straat en doe de deur achter haar dicht!” » Zij is alleen nog maar de herinnering aan zijn zonde.

Later zal Absalom Amnon doden, met als gevolg oorlog onder de broeders, opstand en bloed over de familie van David. Dat is waartoe passie in staat is. De wetgeving in Israël was heel streng en heeft toch niets kunnen voorkomen. En bij de heidense volkeren was het nog honderd keer erger. Vandaag is de uitstalling van het vlees een wereldwijde ramp geworden. De machthebbers steunen die decadentie die gewild is door de volgelingen van de duivel: ze willen de mensheid letterlijk ontbloten, om zeker te zijn van haar degradatie en haar verval. Het is zoals koeien en stieren die bij elkaar op de wei gezet worden.

Zijn wij dan allemaal pervers? Neen: wij zijn zoals de Venus van Botticelli, wij zijn in staat tot het ene of het andere, naargelang het de engel of de duivel is die in ons de bovenhand haalt.

DE HEILIGE SCHROOM, EERSTE STAP NAAR DE BEVRIJDING

Alle termen die ik gebruik, zijn nogal mysterieus, maar we hebben een nieuwe kijk op het leven nodig, een nieuwe kijk op wat men met de brutale term "seksualiteit" aanduidt.

HET BELANG VAN DE KLEDIJ

Wat me opvalt in de eerste bladzijden van de Bijbel is dat Adam en Eva er zich na de zondeval rekenschap van geven dat ze naakt zijn (Gn 3, 6-7). Ze maken voor zichzelf « een schaamgordel » en verbergen zich als ze God naderbij horen komen. « Wie heeft u verteld dat ge naakt zijt? Hebt ge soms van de boom gegeten waarvan Ik u verboden heb te eten? »

Daarop spreekt God de straf voor Eva uit: « De lasten van uw zwangerschap zal Ik verzwaren, in smarten zult ge kinderen baren. Toch zult ge naar uw man verlangen en hij zal over u heersen. » Eva was vol hoogmoed, maar ze zal zich moeten onderwerpen aan haar man en als het ware zijn slavin zijn. Dat was helemaal niet voorzien in het oorspronkelijk concept van God! Adams straf zal zijn dat hij levenslang moet zwoegen om de aarde iets vruchtbaars te laten voortbrengen en dat hij zal sterven.

Dan volgt iets vreemds: « Jahweh God maakte kleren van dierenhuiden voor de mens en zijn vrouw en bekleedde hen daarmee. » Vanaf dat ogenblik wordt de naaktheid niet meer geminacht, maar gerespecteerd als iets heiligs. In het verhaal van Noë zien we hoe zijn zoon Cham vervloekt wordt omdat hij zijn vader, die wijn gedronken heeft zonder de kracht ervan te kennen, in zijn naaktheid ziet liggen en hem bespot. Het is niet Noë die schuldig is, maar Cham, wegens dat gebrek aan respect.

Op dezelfde manier draagt de vrouw een sluier in tegenwoordigheid van een man. Wanneer Rebecca door de woestijn getrokken is en Izaäk ziet verschijnen, de man aan wie zij beloofd is, « nam zij haar sluier en bedekte zich » (Gn 24, 65). De sluier is het middel waarmee de vrouw haar waardigheid

bewaart. Christelijke mannen en vrouwen moeten een heilig respect voor hun lichaam hebben en elke "profanerende" blik vermijden. Hun eerste verdediging is de sluier, de kledij. Natuurlijk niet de kledij die helemaal verbergt en lelijk maakt, maar de kledij die het vlees vergeestelijkt, die de ogen naar de onzichtbare spirituele en religieuze natuur van een wezen voert. Dat is iets helemaal anders dan wat de manicheeërs zeiden, die geloofden in een goede en een slechte god; het vlees en de vrouw komen bij hen voort van de slechte god. Totaal verkeerd!

Het lichaam van een vrouw is iets heiligs, het is door God geschapen om haar deugden, haar geestelijke volmaaktheid uit te stralen.

EEN « NEEN » DAT EEN « JA » IS

Een beetje fenomenologie nu. De naaktheid is dodelijk voor het respect. Hoe kan men leven zonder te respecteren? Ook de uitstalling van de ziel, iemand die in zijn biografie al zijn smeerlapperijen uit de doeken doet, is een dodelijke schok voor de bewondering die we voor elkaar zouden moeten hebben.

De schroom van de gesluierde vrouw daarentegen is een uitnodiging tot wat vroeger hoofse liefde

genoemd werd. De kleding is een obstakel tegen de brutale passies en tegelijkertijd een teken dat een beroep doet op de nobele gevoelens. Elke vrouw dient te begrijpen dat zij door de wijze waarop ze zich kleedt zelf bepaalt waar de lat ligt van het respect dat ze van anderen eist. Als je jezelf niet respecteert door je zomaar te ontbloten, zullen de anderen je niet respecteren. Een vrouw die zich goed en verzorgd kleedt, die mooi wil zijn maar niet op een uitdagende manier, beantwoordt aan de liefde van God voor haar. God wil dat ze mooi is, Hij heeft haar mooi gemaakt, maar Hij wil dat die schoonheid de man optilt tot een geestelijke blik op haar wezen en geen dierlijke blik.

De deugd van een man wordt gemeten aan het respect dat hij heeft voor een vrouw die zich aan

DE H. VINCENTIUS A PAULO (1581-1660).

Schilderij door een anonieme kunstenaar.

« Gelaat en blik van een heilige drukken de zaken van hierboven uit en trekken ons aan tot de geestelijke dingen. »

zijn blik onttrekt. Zij onttrekt zich aan zijn blik niet omdat ze niet van hem houdt, maar omdat ze hoopt op een hoger verlangen, het verlangen om op een hoger vlak bemind te worden. Het *neen* is dus een *ja*, het *neen* op een of andere vraag of uiting van nieuwsgierigheid is een *neen* dat méér vraagt en dat de ander wil herinneren aan de waardigheid die God voor ons gewild heeft.

In sommige primitieve samenlevingen waar men zonder kleren leeft om reden van het klimaat, bestaan er toch taboes, rituele verboden die de mannen aanleren tijdens hun initiatie. Die taboes zijn absoluut en op het overtreden ervan staat de doodstraf. Het is verbazingwekkend te zien hoe precies die regels nageleefd worden om seksuele uitpattingen te verhinderen. Ook bij ons begrepen de Kerk en de burgerlijke samenleving vroeger dat er paal en perk moest gesteld worden aan het seksueel exhibitionisme, voor het behoud van de gezinnen en de vrede. Vandaag wordt daar niet meer naar omgekeken, met als resultaat complete promiscuïteit: men amuseert zich met gelijk wie, men scheidt uit de echt voor een bagatel, men heeft de ene vrouw na de andere... Dat is allemaal het gevolg van de permanente seksuele aantrekkingskracht van de vrouw en het feit dat de wet alles toelaat. Om de openbare orde en de zielen zelf te beschermen, moet de naaktheid bedekt worden.

Dat voert ons tot de discussie over de *chador*. Ik ga niet de lof spreken van de islam die wegens zijn fanatisme wil dat de moslimvrouwen de Europese kledij afzweren en zich van kop tot teen bedekken. Maar we moeten ons wel realiseren dat de invoering van de *chador* in Iran, na de omverwerping van de sjah [in 1979], gebeurd is omdat de westerse beschaving een verschrikkelijk schandaal was voor de plaatselijke bevolking, die mohammedaans was én erfgenaam van een zeer oude beschaving. De manier waarop de Europese vrouwen in Teheran rondliepen en het soort films dat men er draaide, maakten dat de mensen er volkomen van overtuigd waren dat zij geconfronteerd werden met de duivel. En ze hadden het bij het rechte eind! Dat geeft echter geen gelijk aan de islam tegen de katholieke Kerk, het geeft gelijk aan mensen van een oude beschavingstraditie tegen de verdorvenheid van het Westen, waarin wij vandaag zo ondergedompeld zijn dat wij er aan meedoen, in de waan dat we "geëmancipeerd" zijn.

Wat voor de kledij geldt, geldt ook voor de handelwijze, de manier van doen, de woorden en gebaren. God heeft dat allemaal op magnifieke wijze georganiseerd om ons te inspireren tot een hoger elan. Op schilderijen van mannelijke of vrouwelijke heiligen zien we wezens van een menselijke schoonheid die recht uit de handen van de Schepper lijken te komen. Hun gelaat en hun blik zijn door de kunstenaars zo weergegeven dat zij de zaken van hierboven uitdrukken en ons aantrekken tot de geestelijke dingen. Gelukkig is er die lichamelijke sokkel voor de geestelijke zaken! Dat is precies de reden

waarom het lichaam nooit een voortdurend schandaal mag worden, want anders zouden we niets meer hebben dat de spirituele schoonheid kan uitbeelden.

HET GOED GEBRUIK VAN HET LICHAAM

Het seksueel instinct bestaat en het is machtig. Zij die dat ontkennen, maken zich schuldig aan een soort van hypocrisie tegenover zichzelf en tegenover de anderen die gevaarlijk is en die vroeg of laat tot catastrofes leidt. Men vraagt zich af: waarom is er in iedere mens die tirannie van de begeerte die een passionele stortvloed kan worden en die elke maagdelijke persoon – man of vrouw – bang moet doen zijn voor het ontwaken van die dierlijke kracht?

Maar toch mag ik geen enkel stuk van mijn vlees, geen enkel orgaan van mijn lichaam veroordelen door te denken dat het een gelegenheid tot zondigen is. God heeft niemand van ons geschapen op een zodanige manier dat hij *enkel* gelegenheid tot zonde is. Dat was de fout van de Albigenzen, de manicheeërs: « Het lichaam is enkel en alleen gelegenheid tot zonde, de geest daarentegen gelegenheid tot deugdzaamheid. » Neen, het lichaam kan evengoed leiden tot zonde als tot deugd, tot inspiratie voor deugdzaamheid.

Wat het lichaam in ere herstelt, is de overtuiging dat niet het gebruik ervan slecht is, maar het misbruik. Al onze lichamelijke functies kunnen het voorwerp zijn van slecht gebruik, waarover wij nadien snel spijt hebben, en van goed gebruik, dat de ziel een vorm van volmaaktheid en deugd schenkt die ze zonder het lichamelijke niet zou gehad hebben. Men kan van zijn lichaam gebruik maken om tederheid, liefde, toewijding, edelmoedigheid te tonen, om te troosten en te sterken. Omgekeerd leidt het *niet* gebruiken van het lichaam vaak tot een vorm van kilte en terughoudendheid die geen deugd is, een overdreven schroomvalligheid die werkelijk ontmoedigend is. Op die manier verhindert men elke sociale relatie.

Een van de belangrijkste menselijke relaties is natuurlijk het huwelijk. Het houdt in dat men de natuurlijke seksuele aantrekkingskracht tot in haar volheid beleeft: volkomen wederzijdse gave, voortvloeiend uit een goed overwogen en publiek uitgedrukte wilsuiting. Als een man en een vrouw ontdekken dat ze voor elkaar bestemd zijn, is het alsof een vliegtuig opstijgt vanaf het vliegveld: het neemt steeds meer vaart, het stijgt omhoog en men weet dat het recht op de echtelijke vereniging afstevent – perfect! Zolang een man nog geen vaste vrouw gevonden heeft, ben ik altijd wat ongerust. Het Bijbelse *Boek van de Wijsheid* waarschuwt de vrouwen trouwens voor de man die ronddwaalt, die nog geen keuze heeft gemaakt, die links en rechts op zoek is: hij vormt een gevaar.

De vereniging van twee geesten, harten en lichamen die in het huwelijk plaatsvindt, houdt echt bewonderenswaardige dingen in! En dus begrijpt men de woede van God tegenover alle misdaden tegen

de natuur. Ik ken een meisje dat lesbisch is. Ze heeft zich aan de haak laten slaan door een twintig jaar oudere vrouw, ze leven samen en zijn dol op elkaar. Het is gewoon verschrikkelijk. Dat meisje doet niets met haar leven, ze was gemaakt om een man lief te hebben, met hem een gezin te stichten en kinderen te krijgen. En zo'n tegennatuurlijke relatie wil men nu in een wettelijk kader gieten analoog aan het huwelijk... Ten eerste is het een zware belediging aan het adres van God, die het lichaam van beide vrouwen gemaakt heeft om kinderen op de wereld te zetten. Ten tweede is het een karikatuur van de liefde, want twee vrouwen kunnen voor elkaar niet de liefde hebben die een man voor een vrouw heeft en een vrouw voor een man. God heeft de geslachten verschillend en complementair geschapen.

Een man en een vrouw die van elkaar houden, hebben daarentegen alles vóór zich liggen: de vruchtbaarheid, het gezin, werk, eigendom, leven in gemeenschap, dus het leven zonder begrenzing tot aan de dood en tot voorbij de dood. Een schitterend perspectief! Men heeft mekaar bekeken, mekaar beginnen liefhebben en er is diepe vriendschap uit voortgekomen. Alles is daaruit voortgevloeid en heel het leven zal er het gevolg van zijn. Maar over het algemeen begint zo'n geslaagd verhaal niet met een zonnebad ergens op een strand en een jongeman die passeert en aangetrokken wordt door je fysieke schoonheid...

DE UNIVERSELE ROEPING TOT TEDERHEID

Een zekere pater Guindon, een Canadees, heeft een thesis gepubliceerd die op één essentieel punt verkeerd is, maar waarmee ik het wat de algemene gedachte betreft volledig eens ben. Hij zegt dat de tederheid het grote wonder is dat ontstaat uit het naar elkaar toe groeien van twee menselijke wezens: er is een tederheid van de man voor de vrouw en een tederheid van de vrouw voor de man. De term "tederheid" drukt een bepaalde kwaliteit van affectie uit die gekenmerkt wordt door het verschil in geslacht. Wat verkeerd is in zijn stelling, is zijn bewering dat in het kader van de tederheid alles geoorloofd is, dat er dan geen wetten meer gelden. Maar zijn algemene visie is zeker juist en is de toepassing van het *eudemonisme* van Aristoteles.

De grote Griekse filosoof heeft gezegd dat de mens hier op aarde gemaakt is om gelukkig (*eudaimoon*) te zijn. Hoe? Door de bevrediging van al zijn verlangens, zowel de geestelijke als de lichamelijke, maar in een hiërarchische orde. Ik wil gelukkig zijn in mijn lichaam, mijn hart, mijn geest; ik wil volledig gelukkig zijn. Er zal echter sprake zijn van een hiërarchie, er zullen keuzes moeten gemaakt worden, sommige vormen van plezier zal ik moeten opzij laten voor hogere vreugden, om een harmonie te

« Ik ken echtgenoten die heel hun leven hebben doorgebracht in een perfecte voornaamheid, zodat ze elkaar na zeventig jaar nog altijd teder liefhebben en niets hun oorspronkelijke bewondering voor elkaar heeft kunnen teniet doen. »

scheppen. Aristoteles verzet zich dus terecht tegen de gedachte dat het lichaam enkel zou dienen om ons te doen afzien en de ziel om ons te doen genieten. Zijn evenwichtige leer noemt men het *eudemonisme*.

De theorie van de tederheid sluit voor mij, in tegenstelling tot Guindon, de ascese en de mystiek niet uit. Sterker nog, de tederheid heeft nood aan ascese, want zo wordt het menselijk wezen schoner. De ascese maakt het lichaam mooier en verheft het, eerst en vooral door het te kleden, verder door het op te voeden tot beschaafdheid, gevoeligheid, hoffelijkheid, gereserveerdheid. Het is duidelijk dat er tussen een slecht opgevoed persoon en iemand die goed opgevoed is een ontzaglijk verschil bestaat in de kwaliteit van de relaties van die persoon met zijn naasten.

Die ascese is heel verschillend van de verdringing waarover Sigmund Freud het heeft. Hij spreekt erover om ze te veroordelen; ik erken dat ze inderdaad bestaat, maar dat ze net iets heel goed is. Wat Freud zo gevaarlijk maakt, is dat hij bepaalde realiteiten juist onderscheidt, maar dat hij slecht noemt wat goed is en goed wat slecht is. De Oostenrijkse psychoanalist zegt: er komen twee ziekten voor in het menselijk wezen, namelijk de verdringing en de sublimatie. Ik daarentegen zeg: er zijn in de mens twee gelukkig makende zaken, enerzijds de verdringing – die ik niet met die idiote term aanduid, maar *ascese* noem – en anderzijds de *mystiek* (bij hem de sublimatie, waarmee hij spot).

Als je wil dat je liefde vervuld is van tederheid en dat je bron van tederheid bent voor al degenen die je omringen, dan moet je eerst en vooral ascetisch zijn. Hoe wil je een vrouw voor altijd beminnen, en zij jou, als jullie niet voortdurend op je hoede zijn om het lage dat in elk individu huist de weg te versperren? Er is in ons altijd een deel dat een verleiding tot het laag-bij-de-grondse inhoudt. Ik ken echtgenoten die heel hun leven hebben door-

gebracht in een perfecte voornaamheid, elk ogenblik van de dag en de nacht, zodat ze elkaar na zeventig jaar nog altijd teder liefhebben en niets hun oorspronkelijke bewondering voor elkaar heeft kunnen teniet doen. Zoiets moet je maar kunnen !

Wat de mystiek betreft, die leidt werkelijk tot een vereniging met God en vreugde voor de ziel. Wanneer iemand een echte godsvrucht heeft, een waarachtige liefde voor Christus, de Maagd Maria en de heiligen waarin hij reële wezens ziet, dan is dat helemaal geen sublimatie à la Freud. Als ik denk aan een of andere perfecte eigenschap van Onze-Lieve-Vrouw en daardoor meegesleept word, dan weet ik dat zij echt bestaat, daarboven, en daar ga ik haar zoeken. Ik vind haar in het geloof en voor mij is dat zeer zeker een bron van vreugde, vrede, kracht en genade. Hoe zou dat een illusie zijn ?

EEN RIJKDOM AAN RELATIES

Om te eindigen wil ik de verschillende relaties bekijken waarin de tederheid zich uitdrukt. Ik wil aantonen dat het vrouwelijk en het mannelijk wezen gekenmerkt worden door hun geslachtelijke aard en dat hun respectievelijke tederheid verschillend is. Ze vullen elkaar schitterend aan doorheen de jaren en de functies van het leven. Als wij het plan van God volgen en alles wat hierboven gezegd is, dan zullen wij affecties hebben die volledig gekleurd zijn door het verschil in geslacht.

Ten eerste zijn er de relaties met de kinderen. Vader en moeder zijn opgetogen over het spektakel van hun kinderen. En ze krijgen van de jongens en de meisjes helemaal niet hetzelfde soort tederheid. Het is een bijzondere rijkdom voor een gezin niet alleen jongens of alleen meisjes te hebben. Jullie weten dat uit eigen ervaring, maar wij priesters ook door onze grote ervaring met de zielen en de verhalen die ze ons vertellen over hun leven.

Het is een zekere zaak dat een jongen vaak een vertrouweling vindt in zijn moeder, maar helemaal niet in zijn vader. Ik wil absoluut niet meegaan in de smerige theorieën van Freud en zijn leerlingen, die helemaal niet kloppen, maar de jongen vindt in zijn moeder op gevoelsvlak de aanvulling van een goed uitgebalanceerde tederheid. Het meisje heeft voor haar vader dikwijls een affectie en een tederheid die uitgaat naar de man die haar meester is ; zij heeft daar behoefte aan, terwijl ze geen contact heeft met haar moeder omdat ze te veel op elkaar lijken. Iedereen kan dat vaststellen, God heeft het zo gemaakt.

Men moet de tederheid dus geen stokken in de wielen steken, men mag de gebaren van tederheid van de ouders voor hun kinderen niet verbieden onder het voorwendsel dat er zich afschuwelijke zaken onder zouden verbergen : God heeft het zo gemaakt en het betekent een groot geluk. De vader houdt van de vrouwelijke schoonheid van zijn dochter, dat is geen reden om van een schandaal te spreken. En de jongen is fier op zijn moeder en vindt haar mooi.

Dat geeft hem een soort gewoonte in de omgang met een vrouw, die voor hem later zeer kostbaar zal zijn om een beter overwogen keuze te maken. Als zijn moeder een heilige is, zal zijn keuze heilig zijn. Alles telt mee in het levensavontuur van ieder van ons, want wij moeten een perfect geluk van lichaam en ziel vinden in al onze relaties.

Vervolgens zijn er de relaties tussen broers en zussen onderling. Natuurlijk kan het er tussen de jongens van hetzelfde gezin vaak heel onstuimig aan toegaan... Maar tussen een broer en een zus, of tussen twee zussen, bestaan vaak vriendschappen die heel het leven meegaan. De H. Théophane Vénard, missionaris en martelaar in Indochina, koesterde een diepe vriendschap voor zijn zus en zij voor hem. Ik kan massa's voorbeelden noemen, maar ik vermeld hem omdat ik de prachtige brieven gelezen heb die hij haar schreef. Zijn zus was voor hem als een tweede moeder, wat vaak voorkomt. Het geluk mekaar te kunnen zien zowel als het verdriet van het afscheid vergrooten nog hun wederzijdse tederheid. Beiden spoorden elkaar aan in een heilig streven naar verbetering, om zuiverder te zijn, vuriger in hun gebeden en tenslotte om zich volledig aan God te wijden tot het martelaarschap toe.

Wanneer de ouders al eens zuchten over hun groot aantal kinderen, zeg ik hen : « *Zet kinderen op de wereld voor jullie eigen geluk én voor hun eigen onderling geluk.* »

BESLUIT

We moeten een tussenweg bewandelen tussen twee uitersten, aan de ene kant de laksheid die de naaktheid etaleert en de mens degradeert, aan de andere kant de te grote striktheid die de natuur zelf veroordeelt om er zeker van te zijn toch maar niet in zonde en ondeugd te belanden. Tussen beide in ligt de volmaaktheid. God is vertoornd op de twee uitersten omdat hij de menselijke natuur daarvoor niet gemaakt heeft.

De gesluisde schoonheid voert ons naar het goddelijk mysterie en laat ons doordringen tot het mysterie van de tederheid tussen de drie goddelijke Personen onderling en tussen Hen en ons. Jezus Christus heeft een woord gesproken dat geniaal is en dat bewijst dat het Evangelie het werk van God moet zijn, want die uitspraak bevat zo'n oneindige wijsheid en kennis van de menselijke en goddelijke zaken dat Sint-Jan het onmogelijk zelf had kunnen uitdenken : « **Het vlees dient tot niets, het is de geest die leven brengt** » (Jo 6, 63). Als er alleen had gestaan : « Het vlees dient tot niets », dan zouden we strenge zedenmeesters zijn die het lichaam veroordelen om verloren te lopen in de dwaasheden van de zuivere geest. Maar « het is de geest die leven geeft » aan het lichamelijk wezen : hij geeft zijn leven aan het vlees opdat wij, in het vlees, toegang zouden krijgen tot de zaken van de geest.

abbé Georges de Nantes, Pinksteren 1992

DE HERTOG VAN ALVA EEN GENUANCEERD PORTRET

« De hardvochtige dwingeland », « de bloedhond van de inquisitie », « de beul van de Nederlanden »... Het heeft Fernando Álvarez de Toledo, hertog van Alva (1507-1582), nooit ontbroken aan de meest hatelijke bijnamen, die hem vooral door zijn calvinistische vijanden gegeven werden. Wie was de veldheer die in Spanje bekend staat als « de grote hertog » in werkelijkheid? De Britse historicus Henry Kamen publiceerde in 2004 een interessante biografie die een evenwichtiger portret schetst van de man die hoe dan ook zijn stempel op de geschiedenis van de Lage Landen gedrukt heeft: *The Duke of Alba* (Yale University Press, 204 pp.).

In zijn *Woord vooraf* schrijft Kamen:

« Dit boek is een poging om te begrijpen wat de hertog deed en waarom hij het deed, geplaatst tegen de achtergrond van zijn leven, zijn reizen en zijn militaire en politieke loopbaan, en waar mogelijk verhaald in de woorden van zijn eigen briefwisseling ». Verklaren in plaats van te veroordelen, dat is de opdracht van elke ernstige geschiedschrijver. Het is goed om weten dat die nog bestaan, in een tijd waarin pseudo-historici het verleden te lijf gaan met opvattingen van vandaag.

EEN CASTILIAANS EDELMAN

Fernando werd in 1507 geboren in Piedrahita, een dorp dat eigendom was van de adellijke familie Álvarez de Toledo. Hij groeide op in het kasteel dat zijn ouders bezaten in Alba de Tormes, een kleine stad op 15 km van Salamanca. Zijn opvoeding was er op gericht van hem een Castiliaanse *grande* te maken, een edelman die zich bewust diende te zijn van zijn waardigheid en meer nog van zijn maatschappelijke plicht. In het spoor van alle leden van zijn geslacht moest hij in zijn leven maar één doel nastreven: het handhaven van de eer van zijn huis door het dienen van de Kroon.

Na de onverwachte dood van zijn vader op het slagveld was het zijn grootvader, Fadrique, die zich om de toekomst van de jonge Fernando bekommerde. Hij vergezelde hertog Fadrique toen deze in 1520 samen met andere edelen de jonge Spaanse koning Karel van Habsburg begeleidde naar Aken voor zijn kroning tot Rooms keizer: Karel V werd op dat ogenblik de machtigste vorst van de christenheid, de heerser over een reusachtig rijk. De schitterende ceremonie moet op de 14-jarige Fernando een onuitwisbare indruk gemaakt hebben.

In 1531 werd hij de derde hertog van Alva en dankzij de aanwezigheid van een oom aan het hof

van de keizer kon hij snel carrière maken. Hij huwde, dankzij kerkelijke dispensatie, met een volle nicht, een huwelijk dat zijn welstand deed toenemen en dat een gelukkige verbintenis zou blijken: María schonk hem vijf kinderen en zou heel zijn leven zijn steun en toeverlaat zijn.

Hij was leergierig en legde zich toe op talenkennis; hij beheerste uitzonderlijk goed het Latijn, sprak Frans en Italiaans en had een rudimentaire kennis van het Duits. Ook reisde hij veel, vaak in het gevolg van de keizer, bij wie hij in 1532 voor het eerst zijn opwachting maakte en die

al snel de kwaliteiten van de jonge Castiliaan leerde waarderen. « Zijn reizen doorheen heel West-Europa, van de Theems tot de Donau, van de Rijn en de Seine tot de Po, gaven hem een rijpheid en een ervaring die zijn positie als rechterhand van de keizer bevestigden » (Kamen p. 14). Want de hertog zou inderdaad als hoogste militair de steun en toeverlaat van Karel worden.

GENERAAL VAN DE KEIZER

Karel V was gedoemd om heel zijn leven oorlog te voeren: tegen de Turken, tegen de Fransen, tegen de protestantse vorsten binnen het Heilig Roomse Rijk. Als uiterst talentvol militair was Alva al vlug onmisbaar voor de campagnes van de keizer, te meer omdat de Castiliaanse edelman getuigde van een voorbeeldige loyaleiteit. Toen Karel in 1539 te maken kreeg met een opstand van de Gentenaars, maakte Alva deel uit van de kleine groep van twintig edelen die hij meenam op zijn strafexpeditie naar zijn geboortestad. Onderweg dineerde het keizerlijk gezelschap in Parijs bij de Franse koning; Alva mocht aan de eretafel plaatsnemen. Karel sprak lovend over hem tegenover een Frans edelman: « *Hij heeft de kwaliteiten van een goed generaal. Ik zal hem promoveren overeenkomstig zijn verdiensten, waarin ik grote hoop stel.* »

De keizer trad in Gent met onverbiddelijke gestrengheid op – een voorbeeld dat Alva zou onthouden. Het gezelschap bleef meer dan een jaar in de Nederlanden, wat de hertog de kans gaf grondig kennis te maken met de plaatselijke politieke en godsdienstige toestand (en wat dus het verzinsel ontkracht dat Alva later als “wereldvreemde Spanjaard” naar Brussel zou gekomen zijn).

In 1542 braken opnieuw de vijandelijkheden met Frankrijk uit. De keizer stuurde Alva naar Navarra om de staat van de verdediging te inspecteren, een taak die de hertog met grote efficiëntie uitvoerde. Hetzelfde deed hij vervolgens in Catalonië, waar hij bij wijze van spreken dag en nacht actief was omdat de plaatselijke troepenmacht hem niet opgewassen leek tegen de situatie. « De twee maanden die hij er besteedde, bewezen zijn leiderschapskwaliteiten, zijn feilloos militair instinct en zijn bekwaamheid om de trouw van zijn manschappen te winnen en te behouden » (Kamen p. 26).

Maar ook zijn grootste gebrek kwam er aan het licht: zijn ongeduld met collega's die zijn mening niet deelden, wat als arrogantie ervaren werd. Hij tolereerde nooit tegenspraak omdat hij ervan overtuigd was altijd gelijk te hebben. Het leverde hem weinig vrienden op, maar de keizer waardeerde zijn openhartige manier van spreken en benoemde hem tot hoofd van de keizerlijke huishouding.

Toen Karel in 1543 naar de Duitse landen vertrok waar zijn aanwezigheid niet kon gemist worden, stelde hij zijn 16-jarige zoon Filips aan tot regent van Spanje. Alva maakte deel uit van de driekoppige regentschapsraad. In een privé-brief gaf de keizer persoonlijk advies aan Filips en raadde hem aan niet afhankelijk te worden van een van hen. Wat Karel over de hertog zegt, getuigt van diep menselijk inzicht:

« In de periode dat hij in mijn dienst is, heb ik in hem grote ambitie onderscheiden en het verlangen om zo hoog mogelijk op te klimmen, hoewel hij heel nederig en zachtmoedig begonnen is. Let er voor op, zoon, dat hij je niet domineert, want je bent veel jonger. Wees voorzichtig dat hij of andere hoge edelen geen stevige voet aan de grond krijgen in de regeringszaken, want ze zullen alle middelen waarover ze beschikken aanwenden om de controle over jou te verwerven; en achteraf zal je daar spijt van krijgen. Los daarvan: maak gebruik van hem, eer hem en begunstig hem, want hij is de beste generaal die we vandaag in onze gebieden hebben. »

TEGEN DE PROTESTANTSE VORSTEN

In 1545 riep de keizer Alva naar het Heilig Roomse Rijk om te beraadslagen over de actie die moest ondernomen worden tegen de lutherse vorsten en rijkssteden van de Schmalkaldische bond, die de kant van de opstandige monnik gekozen hadden en zijn ketterij erkend wilden zien; zij hadden hun oog laten vallen op de eigendommen van de Kerk die zij dankzij het protestantisme konden confisqueren. De hertog pleitte onomwonden voor een oorlog

om het verzet de kop in te drukken; Karel V trad hem bij, waarop de veldtocht werd voorbereid. De keizer maakte van de aanwezigheid van Alva gebruik om hem samen met 21 anderen te ridderen in de prestigieuze orde van het Gulden Vlies.

In de slag bij Mühlberg (1547), waarin Alva een doorslaggevende rol speelde, behaalden de keizerlijke troepen een verpletterende overwinning op het protestantse leger. Karel leek te zullen slagen in zijn voornemen om het Rijk te herstellen in de eenheid van het katholiek geloof, al zou die droom uiteindelijk niet uitkomen: de Franse koning kwam de lutherse vorsten ter hulp en sloot in 1552 met hen een militair verbond. Het was het begin van de eeuwenlange anti-Habsburgse politiek van Frankrijk waarvan de protestanten de vruchten plukten.

Het jaar daarop verwierf de hertog een nieuwe waardigheid: hij kreeg de leiding over het huishouden van de kroonprins en alles wat ermee te maken had, van het recht om Filips op officiële missies te vergezellen tot dat om alle audiënties te regelen. « Met zijn grote ervaring in politieke en militaire aangelegenheden kon hij terecht het gevoelens koesteren onmisbaar te zijn » (Kamen p. 34).

AAN DE ZIJDE VAN DE KROONPRINS

De keizer, oud geworden vóór zijn jaren, wou dat zijn zoon de Nederlanden zou bezoeken en in elke provincie zou ingezworen worden als troonopvolger. Dat gebeurde in 1549-1550 en natuurlijk was Alva erbij. Opnieuw kon hij goede indrukken opdoen van hoe de situatie ter plekke was. In Rotterdam bezocht het doorluchtig gezelschap het geboortehuis van Erasmus, boegbeeld van het humanisme.

In die jaren versterkte de hertog ook zijn vriendschapsbanden met Antoine Perrenot, de toekomstige kardinaal Granvelle, die de voornaamste raadgever van de keizer was. Maar er daagde ook concurrentie op voor Alva in de persoon van de Portugese edelman Ruy Gómez da Silva, een vriend van Filips die het bracht tot prins van Eboli en kamerheer van de toekomstige vorst. De bittere rivaliteit tussen de clan van Alva en die van Eboli zou het politieke leven aan het Spaanse hof voor jaren verzieken.

In 1554 zeilde een indrukwekkende Spaanse vloot uit naar Engeland, waar Filips in het huwelijk trad met de katholieke koningin Mary, de dochter van Hendrik VIII en Catharina van Aragon. Alva begeleidde hem en week geen ogenblik van zijn zijde. Een jaar later vertrokken beiden: de hertog voor een militaire zending in de Middellandse Zee, de prins om in Brussel de troonsafstand van zijn vader bij te wonen. Karel stelde Filips aan tot soeverein van Spanje, de Nederlanden en de overzeese kolonies. Vanaf dat ogenblik diende Alva een nieuwe vorst, met dezelfde trouw als die waarmee hij de keizer gediend had.

OP HET ITALIAANSE SCHAAKBORD

De bemoeienissen van Frankrijk op het Italiaanse schiereiland noodzaakten een ingrijpen van

Koning Filips II geschilderd door Sofonisba Anguissola, een Italiaanse portretschilderes en een van de weinige vrouwelijke figuren in de kunstgeschiedenis.

de Habsburgers in wat zij van oudsher als een onvervreemdbaar deel van het Heilig Roomse Rijk beschouwden. Uiteraard was het alweer Alva die uitgestuurd werd, met de functie van kapitein-generaal, gouverneur van Milaan en onderkoning van Napels. De Venetiaanse ambassadeur in Londen merkte op dat daarmee aan de grote hertog « een gezag werd verleend zoals er wellicht nog nooit aan een minister of prins toegekend was ; hij kreeg de absolute macht alsof hij de koning in persoon was. »

In Madrid staken zijn tegenstanders hem echter voortdurend stokken in de wielen. De fondsen die hij vroeg om zijn troepen te betalen en van het nodige oorlogsmateriaal te voorzien, arriveerden maar niet. Niettemin beloofde hij zijn soldaten op zijn woord van eer dat hij alles zou doen wat in zijn macht lag om hen te helpen « te verkrijgen waarop hun goede diensten recht gaven ».

Het was in Italië dat Alva de reputatie kreeg een meedogenloos veldheer te zijn. « Zijn meedogenloosheid lijkt nochtans niet het gevolg te zijn geweest van doelbewuste brutaliteit, maar eerder van een ongenadige toepassing van de oorlogsregels » (Kamen p. 46). Vijandelijke troepen kregen vaak het aanbod dat zij bij vrijwillige overgave op genade konden rekenen ; als ze dat aanbod afwezen en verslagen werden, kende Alva geen medelijden. Tijdens zijn campagne in Toscane in 1555 schreef hij : « Ik ben nu begonnen met de oorlog te voeren zoals hij moet gevoerd worden, want ik hang hen op en zend de overlevenden naar de galleien. Dat kan ik niet doen met de infanteriesoldaten, dus die

laat ik executeren. » Het was nochtans geen wreedheid, maar militaire logica. Hij kon het zich tegenover zijn soldaten, die elke dag hun leven riskeerden, niet permitteren om zachtmoedig te zijn.

Toen de nieuwe paus, Paulus IV, in zijn afkeer van de Habsburgers zover ging om Filips II zijn titel van koning van Napels af te nemen, was Alva verplicht om tussenbeide te komen. Als diepgelovig katholiek voerde hij niet graag oorlog tegen de H. Stoel, maar zijn plicht kwam op de eerste plaats : « Wij hebben het recht onszelf te verdedigen. Het doel van oorlog is simpelweg zelfverdediging en we zullen de wapens neerleggen van zodra Zijne Heiligheid ons voldoende garanties geeft » (augustus 1556). Een Frans leger drong Napels binnen met de zegen van de paus. De hertog paste een tactiek toe die hem later in de Nederlanden ook voordeel zou opleveren : hij vermeed een rechtstreekse confrontatie en putte de Fransen, die ver van hun bevoorradingsbasis waren, zozeer uit dat ze zich moesten terugtrekken. Alva trok zegevierend Rome binnen, waarop Paulus IV zich haastte de Spaanse vorst in zijn rechten te herstellen.

RAADGEVER VAN FILIPS II

Tijdens de afwezigheid van de hertog had de groep rond Eboli meer invloed aan het Spaanse hof verkregen. Omdat hij zich niet kon vinden in een tweederangsrol trok een nukkige Alva zich terug in zijn familiekasteel. De koning kon hem echter niet missen en twee maanden later keerde de hertog terug op het voorplan, machtiger dan ooit.

Rond die tijd begon de toestand in de Nederlanden serieuze zorgen te baren. De machtige steden, Antwerpen op kop, hingen een godsdienstig liberalisme aan omdat de handel daar wel bij voer. De hoge adel – Oranje, Egmont, Hoorn – wou geen bemoeienis van Spanje met hun interne zaken. Doorn in het oog was kardinaal Granvelle, de invloedrijke raadgever van de landvoogdes, Margaretha van Parma : hij pleitte voor een steviger aanpak van de calvinisten en voor de loyale toepassing van de koninklijke politiek. Uiteindelijk stelden de Nederlandse edelen een ultimatum aan Filips II door het ontslag van Granvelle te eisen.

De graven van Egmont en Hoorn, terechtgesteld wegens landverraad op bevel van Alva.

Alva adviseerde de koning om voet bij stuk te houden : « *Onder geen beding mag Granvelle verwijderd worden.* » De hertog voorzag dat zwakheid de problemen alleen maar zou vergroten, vooral omdat de Franse hugenoten van de situatie misbruik zouden maken en de rebellie zouden oppoken. Uiteindelijk volgde Filips de lijn van Alva niet en riep hij Granvelle terug. Dat belette de hertog niet om zijn vorst te blijven bestoken met pleidooien voor een hard optreden. Dat deed hij ook toen hij de koning vertegenwoordigde bij een onderhoud in Bayonne met de Franse koningin-moeder, Catharina de' Medici ; hij bekritiseerde haar politiek om de balans tussen katholieken en protestanten in evenwicht te houden in plaats van « *Frankrijk te bevrijden van de verderfelijke sekte van de hugenoten* ». Doorzag hij haar sluwheid om met die evenwichtstactiek haar eigen positie als feitelijk staatshoofd veilig te stellen ? Allicht wel, want Alva had een scherp doorzicht.

EEN DREIGENDE CATASTROFE

Ondanks het opstappen van Granvelle bleef de toestand in de Lage Landen verder verzieken, net zoals Alva voorspeld had. De landvoogdes stond onder steeds grotere druk om de koninklijke "plakkaten" tegen het calvinisme terzijde te schuiven en aan de hoge adel ruimere bevoegdheden te geven. Predikanten uit Genève en Frankrijk maakten gebruik van de tolerantiepolitiek om in de Nederlanden binnen te dringen en overal op het platteland hagenpreken te houden, waarin tot oproer werd opgeroepen en waarbij voortdurend meer gewapende personen aanwezig waren.

Geconfronteerd met die evolutie besloot Filips, na lang aarzelen, om geen compromissen meer te sluiten. Toen hij in die zin naar Margaretha schreef, leidde dat in Brussel tot groot protest. Het gerucht werd verspreid dat de koning de Spaanse Inquisitie bij ons wou invoeren, hoewel het vaststaat dat hij dat helemaal niet zinnens was. Filips en Alva waren ervan overtuigd dat elke toegeeflijkheid op godsdienstig vlak zou leiden tot een chaotische situatie zoals in Frankrijk. « Waar het werkelijk om ging was opstand, veel meer dan ketterij » (Kamen p. 69). De koning overwoog meer en meer om zelf naar de Nederlanden te reizen. Vanuit zijn ballingsoord moedigde Granvelle hem daartoe aan : de persoonlijke aanwezigheid van de soeverein zou de onrust doen ophouden.

Midden in die gespannen toestand barstte in 1566 de Beeldenstorm los. Bendes die betaald waren door de calvinistische kerkraden trokken een spoor van vernieling dwars door de Nederlanden, van zuid naar noord ; alleen al in West-Vlaanderen werden op zijn minst 400 kerken en kloosters zwaar beschadigd en geplunderd. De overheid trad niet op, integendeel, in het najaar stemde Oranje voor Antwerpen toe in een ongelimiteerde protestantse godsdienstuitoefening zowel binnen als buiten de muren.

In Spanje reageerde men ontzet. In een dramatische vergadering van de kroonraad hechtte de

koning zijn goedkeuring aan het voorstel dat Alva op tafel legde : « een leger zenden om de voornaamste aanstokers te straffen, de rest vergiffenis schenken en de weg plaveien voor een bezoek door de koning, die door middel van kwijtschelding en gunsten zijn positie zou verstevigen » (Kamen p. 71). De hertog zou dus de "severitas" uitoefenen, wat hem op het lijf geschreven was ; na hem zou Filips II komen om via de "clementia" verzoening te bewerken.

Wie zou dat leger aanvoeren ? Filips dacht aan iemand die geen Spanjaard was, zoals de hertog van Savoye, om de gevoelens van zijn Nederlandse onderdanen te ontzien. Maar uiteindelijk kwam hij toch weer terecht bij Alva, hoewel die ondertussen zestig was geworden en ernstig aan jicht leed. De hertog dacht er echter niet aan om zijn leeftijd of gezondheid in te roepen om te verzaken aan wat hij als zijn plicht beschouwde. Op 29 november 1566 ondertekende de koning Alva's benoeming en in de lente van het jaar daarop vertrok de grote hertog naar het noorden.

DE RAAD VAN BEROERTEN

Alva kwam aan in Brussel op 22 augustus 1567. Hij had tienduizend schitterend uitgedoste Spaanse soldaten bij zich. Zijn reputatie was hem vooraf gegaan en veel oproerkraaiers waren over de grenzen gevlucht. De prins van Oranje was halsoverkop naar het Duitse rijk vertrokken. De ijzeren hertog, zoals hij hier genoemd werd, stuurde een vernietigend rapport naar de koning over de toestand die hij bij zijn aankomst aantrof ; hij raadde de vorst aan nog enkele maanden te wachten met zijn voorgenomen reis naar de Nederlanden, totdat de situatie volledig onder controle zou zijn.

Een van Alva's eerste maatregelen was de oprichting van een speciale rechtbank, de Raad van Beroerten, die al diegenen die betrokken waren bij het oproer van 1566 moest vonnissen. Egmont, Hoorn en verschillende andere edelen werden gearresteerd. « *Vandaag* », schreef hij op 16 september aan de koning, « *ben ik begonnen met het inkijken van de rapporten en de bekentenissen. Er komen veel zaken aan het licht en ik ben er zeker van dat er heel wat bewijsmateriaal zal zijn om het proces van de beschuldigten te rechtvaardigen.* »

Toch vergist men zich als men denkt dat Alva van plan was een bloedige repressie door te voeren. In een brief aan don Requesens, zijn toekomstige opvolger, bevestigde hij dat de arrestaties bewust beperkt werden gehouden : « *Het is niet de bedoeling van Zijne Majesteit bloed te vergieten en van nature uit ben ik daar ook niet voor gewonnen. Als het mogelijk zou zijn deze kwestie op een andere manier op te lossen, zouden we dat doen. Want de intentie is niet om deze wijngaard te vernietigen, maar om hem te snoeien.* »

Drie maanden na zijn aankomst waren de Lage Landen grotendeels gepacificeerd en mocht hij de gelukwensen van de koning in ontvangst nemen. Zijn

troepen hield hij wel in een voortdurende staat van paraatheid, want hij was er zeker van – en de feiten zouden hem gelijk geven – dat de moeilijkheden in de Nederlanden vooral veroorzaakt werden vanuit Frankrijk, Genève en het Duitse rijk. Margaretha van Parma had ontslag genomen en Alva had het speelveld voor zich alleen, wat echter niet overeenkwam met het oorspronkelijk plan: hij was gekomen met een strikt militaire opdracht, maar moest nu ook het bestuur uitoefenen. Daarvoor was hij aangewezen op Nederlanders die hij niet kende en van wie de methodes hem vaak niet aanstonden. Het was het perfecte recept voor wrijving en ongenoegen.

ORANJE IN DE TEGENAANVAL

Willem van Oranje had ondertussen in het buitenland een strategisch plan op punt gesteld om « *de vrijheid van religie en geweten van iedereen* » in de Nederlanden te realiseren. Voor de uitvoering van dat plan deed hij uitsluitend een beroep op protestanten. Vier verschillende legers moesten op vier verschillende punten binnenvallen. Vanuit het zuiden zou een Frans hugenotenleger oprukken, een leger uit het Engeland van koningin Elisabeth zou Vlaanderen overvallen en luthers-Duitse troepen zouden een invasie verrichten vanuit Limburg in het oosten en Friesland in het noorden. Alle strijdmachten zouden in het binnenland de hulp krijgen van calvinistische partizanen, de Bos- en Watergeuzen, die berucht waren om hun haat tegenover alles wat “paaps” was [zie het artikel *De martelaren van Gorcum* in *Hij is verrezen!* nr. 44 van maart-april 2010].

Het opzet mislukte volkomen. Niet alleen slaagde

Oranje er niet in de invallen gelijktijdig te laten gebeuren, maar de protestantse troepen die de grens overstaken, vonden geen enkele stad bereid zich aan hun kant te scharen. De door Alva uitgezonden Spaanse *tercio's*, de beste regimenten van hun tijd, rekenden snel af met de afzonderlijke legers. De hertog zelf trok naar Groningen en hakte in Jemmingen aan de Eems het noordelijk invasieleger van Oranjes broer Lodewijk van Nassau in de pan: achtduizend doden, tegenover slechts tachtig aan Spaanse kant.

De prins probeerde nog een inval in Brabant, maar zonder succes. Hij moest afdruppen richting Frankrijk. Wat er nog over was van de oppositie tegen de hertog stuurde volledig in elkaar. Maar de invasies bezegelden wel het lot van Egmont en Hoorn: op 5 juni 1568 werden zij op de Grote Markt in Brussel wegens hoogverraad onthoofd.

HET BEWIND VAN DE HERTOG

Alva was gekomen om te “snoeien”, maar hij snoeide wel drastisch. De Raad van Beroerten behandelde tussen 1567 en 1573 zo’n twaalfduizend gevallen. Ongeveer duizend personen werden terechtgesteld, negenduizend anderen werden bestraft met inbeslagname van hun goederen. Het ging om de iconoclasten van de Beeldenstorm, protestantse predikers en oproerkraaiers, geuzen van de “vijfde colonne” en edelen of burgers die daadwerkelijk de opstand gesteund hadden. Alva woonde alle zittingen bij: « *Er gaat geen dag voorbij zonder dat ik zeven uur, in de ochtend en in de namiddag, doorbreng in de Raad* » (aan de koning, 18 september 1567).

Werden de Nederlanden onder de ijzeren hertog

herschappen in één groot knekelhuis ? « Dat beeld leeft voort in de volksherinnering en in de geschiedenisboeken, maar het moet krachtig verworpen worden », schrijft Kamen (p. 92). De schuldigen waren bang en hadden daar alle reden toe, maar de overgrote meerderheid van de bevolking was totaal onschuldig en had dan ook niets te vrezen. We moeten daarbij nog aanstippen dat op 16 juli 1570 in Antwerpen een “generaal pardon” werd uitgesproken over iedereen die met de protestantse oproerlingen had geheuld, maar nu terug paus en koning erkende : zij werden beschermd tegen alle vervolging wegens hun fout.

Toch kan niet ontkend worden dat de mensen weinig opgezet waren met de aanwezigheid van zoveel Spanjaarden, die ook nog eens geneigd waren in elke Nederlander een potentiële ketter te zien. Aan alles werd men gewaar dat Spanje zijn eigen visie wou opleggen. Overeenkomstig de wil van de koning voerde Alva administratieve wijzigingen door om het bestuur van de Zeventien Provinciën meer te stroomlijnen, wat natuurlijk indruiste tegen de zo hartstochtelijk verdedigde plaatselijke « costuymen ». Hij gaf opdracht om het strafrecht te uniformiseren en minder afhankelijk te maken van het gewoonterecht, dat overal verschillend was.

De stap te ver was echter de invoering van de Tiende Penning, een belasting van 10 % op alle handelstransacties in onroerende goederen. De hertog had dringend geld nodig om zijn soldaten te betalen, want het Spaanse hof was niet bereid daarvoor de schatkist aan te spreken. De provinciale staten weigerden de heffing goed te keuren, vooral omdat het geld niet door hen zou geïnd worden, maar door nieuw te benoemen ambtenaren van de centrale regering in Brussel. Een woedende Alva dreef daarop toch zijn zin door... en leek daardoor meer dan ooit een echte despoot. Het gevolg was dat kooplieden en winkeliers overal in staking gingen. Handel en industrie dreigden stil te vallen en de onvrede werd met de dag groter.

De hertog zelf sukkelde met zijn gezondheid en had veel last van het vochtig klimaat in onze gebieden. « *Er gaat geen enkele nacht voorbij zonder dat ik naar bed ga in de overtuiging de volgende ochtend niet meer te kunnen opstaan* », schreef hij aan een Spaanse kardinaal. Hij verlangde naar huis. Al in de lente van 1569 had hij aan Filips II laten weten : « *Het werk hier is volbracht, sire. God zij dank !* » Maar de koning maakte geen aanstalten om, zoals afgesproken was, naar de Nederlanden af te reizen. Hij had het te druk met de Ottomaanse dreiging, het oproer van de *Moriscos* (de gekerstende Moren) en de geestesziekte van zijn zoon don Carlos. En dus zat Alva noodgedwongen en zeer tegen zijn zin vast in Brussel.

DE TWEEDE OPSTAND

Op 1 april 1572 veroverde een bende Watergeuzen « in naam van Oranje » het Zuid-Hollands vestingstadje Den Briel. Daarmee had de prins zijn “La Rochelle” in handen : een versterkte plaats aan

de Hollandse wateren die als uitvalsbasis zou dienen voor de opstand tegen Alva en Spanje. Andere steden en stadjes in het noorden volgden, want de afkeer van de Spanjaarden en hun Tiende Penning was groter dan de onzekerheid over de slaagkansen van Oranje. Eind mei veroverden de soldaten van Lodewijk van Nassau de Henegouwse hoofdstad Bergen en moest Alva plots op twee fronten vechten. Hij koos ervoor het zuiden te verdedigen tegen de Franse dreiging en trok zijn troepen uit Holland terug. Maar toen viel een ander leger vanuit het Duitse rijk de oostelijke provincies aan ; binnen de zes weken waren Drenthe, Overijssel en een groot deel van Friesland in handen van de Oranjeaanhangers.

De hertog was ervan overtuigd dat de Franse hugenotenleider Coligny, die de zwakke koning in Parijs domineerde, een hand in het spel had. Dat bleek te kloppen, want Lodewijk van Nassau stuurde vanuit Bergen een koerier naar Coligny met de vraag om de geplande grootscheepse invasie te starten. Een Spaans-Franse oorlog kon elk ogenblik uitbreken. Alva verliet Brussel om Bergen te ontzetten. Niet veel later viel Oranje Brabant binnen en openden Tienen, Leuven en Mechelen voor hem hun poorten.

En toen werden de kaarten plots grondig geschud. Tijdens de Bartholomeüsnacht, 24 augustus 1572, liet Catharina de' Medici Coligny en tweeduizend vooraanstaande calvinisten ombrengen. Het bloedbad sloeg daarna over naar andere Franse steden, zodat het protestants gevaar in een oogwenk geneutraliseerd was. Bergen was gered voor Spanje en de hertog kon zijn geluk niet op : « *Het heeft mij grote voldoening gegeven te zien wat er met die kettters gebeurd is* », luidde zijn commentaar. Minder blij was Willem van Oranje : « *Ik had al mijn hoop op Frankrijk gevestigd...* »

Alva keerde zich nu tegen de steden die op de kar van Oranje gesprongen waren. « Hij koos voor een politiek van selectieve brutaliteit » (Kamen p. 110) door Mechelen in het vizier te nemen. Zijn zoon Fadrique, die al even ongenadig was als zijn vader, kreeg toelating om de stad te plunderen. Vier dagen lang was Mechelen het toneel van een afschuwelijk bloedbad. Het beoogde effect werd bereikt, want de andere opstandige steden konden niet snel genoeg zijn om zich aan de Spanjaarden over te geven. Oranje zelf vluchtte naar Holland.

Ondertussen was in juni een nieuwe Spaanse gouverneur-generaal in Brussel aangekomen : de hertog van Medinaceli, een vriend van Alva's rivaal Eboli. Vanaf het begin boterde het niet tussen beide gezagsdragers. Medinaceli uitte scherpe kritiek op de harde aanpak van Alva, maar die bleef op zijn standpunt : « *Gestrengheid is de enige oplossing voor het oproer. Als het vuur niet van bij het begin gedoofd wordt, zal het enkel in kracht toenemen.* » Hoewel Alva zo vaak gesmeekt had om te mogen vertrekken, hield hij nu vast aan zijn militair commando en negeerde hij straal de opinie van zijn plaatsvervanger ; die had trouwens weinig manoeuvreerruimte, want volgens

de koninklijke instructies moest hij in alles Alva's raad opvolgen. Misnoegd keek Medinaceli toe hoe de stad Zutphen hetzelfde lot onderging als Mechelen. Maar het gevolg was wel dat de noordoostelijke provincies weer onder koninklijk gezag kwamen. Alleen grote delen van Holland en Zeeland waren nu nog in handen van de opstandelingen.

DE OMMEZWAAI VAN DE KONING

De openlijke onenigheid tussen beide hertogen dwong Filips II tot meer duidelijkheid over de politiek die hij in de Nederlanden wenste te voeren. Al de voorbije jaren had de vorst zijn generaal verdedigd en gesteund, maar uiteindelijk begon hij zich af te vragen of de agressieve strategie van Alva wel het gewenste resultaat opleverde. De oorlog in de Nederlanden kostte handenvol geld en het was zonneklaar dat Spanje zich niet kon permitteren om eindeloos te blijven strijden. Niettemin bleef de koning zoals gewoonlijk aarzelen, wachtend op een beslissende gebeurtenis.

Die gebeurtenis kwam er in de zomer van 1573, maar anders dan de koning (en Alva) het verwacht hadden. De 66-jarige hertog, die zwaar ziek te bed lag, had zijn zoon Fadrique de opdracht gegeven de Oranjestad Haarlem op de knieën te dwingen. Het beleg duurde eindeloos lang, want Haarlem bood heldhaftig weerstand. Alle pogingen van Oranje om de stad te ontzetten, mislukten. Uiteindelijk gaven de uitgehongerde verdedigers zich op 12 juli over, na schriftelijke waarborgen gekregen te hebben dat ze zouden gespaard worden. Zo zag Alva het echter niet: hij beval zijn zoon de burgers te ontzien, maar heel het garnizoen te executeren. Tweeduizend soldaten van Oranje werden methodisch omgebracht door hen de keel over te snijden of twee aan twee vastgebonden in de rivier het Spaarne te gooien.

Haarlem was een keerpunt. Na de vergeldingsacties daar was er geen enkele stad meer die zich zonder strijd aan de Spanjaarden wou overgeven. Tot overmaat van ramp begonnen de *tercios*, die nog maanden soldij te goed hadden, te muiten: ze waren het beu zonder enige vergoeding in koude

De protestantse propagandamachine produceerde heel wat gravures en zelfs schilderijen waarop Alva als een bloeddorstige despoot werd voorgesteld, zoals deze « Afbeeldinghe van den ellendighen staet der Nederlanden onder de wreede tijrannijs van den Hertoghe van Alba » uit 1627. De duivel houdt de pauselijke tiara en de keizerskroon vast, want Kerk en Staat steunen de hertog. Granvelle blaast hem wraak en moordlust in, de Zeventien Provinciën zitten geketend aan zijn voeten en Margaretha van Parma vist in een bloedrode vijver naar de bezittingen van de veroordeelden.

en vochtigheid hun leven te moeten riskeren. In oktober weigerden ze om Alkmaar te bestormen, zodat de aanval moest afgeblazen worden. Alleen door zichzelf als gijzelaar aan zijn mannen aan te bieden tot ze betaald zouden zijn – wat uiteindelijk twee weken later gebeurde – kon Alva verdere escalatie voorkomen. Maar zijn vijanden staken overal de kop op en verhevigden hun pogingen om de gehate “Spanjolen” te verdrijven.

Toen het nieuws over de slachtpartij van Haarlem het Spaanse hof bereikte, waren veel koninklijke raadgevers ontzet. Ook traditionele bondgenoten van de ijzeren hertog vonden dat hij deze keer te ver was gegaan. Granvelle gaf als commentaar: « *Ik heb nooit opgehouden bij de hertog van Alva te pleiten dat hij zijn politiek zou wijzigen en clementie zou betonen, want zeven jaar lang heeft hij uit eigen ervaring kunnen vaststellen dat een strenge aanpak niet de meest geschikte is.* »

WILLEM VAN ORANJE

geschilderd door Adriaen Thomasz Key in 1580.

De koning besloot tenslotte om knopen door te hakken. Hij benoemde Luis de Requesens tot landvoogd én kapitein-generaal van de Nederlanden. Zowel Medinaceli als Alva kregen de opdracht naar Spanje terug te keren.

DE OVERWINNING VAN DE REBELLEN

Requesens, die pas in november in Brussel arriveerde, kon gedurende zijn eerste weken weinig anders doen dan vertrouwen op Alva's advies. De oude hertog bleef onwrikbaar bij zijn standpunt: de oorlog moest onverminderd verdergezet worden. Ook nadat Alva tenslotte de Lage Landen definitief verlaten had, bleef hij zijn opvolger bestoken met brieven vol raadgevingen.

Onderweg naar Spanje schreef hij op 2 januari 1574 een brief aan de koning, waarin hij een interessante samenvatting gaf van zijn ambtstermijn in de Nederlanden. *« Uiteindelijk ben ik tot de conclusie gekomen dat het probleem van de opstand in wezen een probleem van ketterij is. Zowel de rebellie van 1566 als die van 1572 zijn eigenlijk één en dezelfde opstand en in beide ging het om hetzelfde godsdienstig doel. Het opzet van alle opstandelingen is altijd godsdienstig geweest. Wat eerst een politiek probleem leek te zijn, was in werkelijkheid van ideologische aard. De strijd die ik gevoerd heb tegen de opstand was een strijd tegen de ketterij. »*

Bij zijn terugkeer aan het hof werd Alva eervol ontvangen door de koning. « Er was totaal geen sprake van ongenade » (Kamen p. 126). Maar met zijn mening over hoe de Nederlanders moesten aangepakt worden, stond de hertog nu alleen. De situatie van de schatkist ging steeds verder achteruit, wat Filips de verzuchting ontlokte: *« Ik geloof dat we de Nederlanden, zoals ik altijd al gevreesd heb, wegens geldgebrek zullen moeten opgeven »* (18 juli 1574). Hij maakte geen bezwaar toen Requesens verzocht om officiële vredesonderhandelingen met de rebellen te mogen beginnen. In Breda werd ei zo na een akkoord bereikt, maar de gesprekken liepen vast op de godsdienstkwestie – net zoals Alva voorzien had. Oranje en zijn calvinistische bondgenoten wilden vrijheid voor het protestants geloof, wat de Spaanse koning weigerde.

Op 1 september 1575 ging Spanje de facto failliet. Dat betekende automatisch dat er geen cent meer naar de Nederlanden kon gaan. Toen zij het nieuws vernamen, ontstaken de Hollanders grote vreugdevuren. Filips was verplicht om over de hele lijn bakzeil te halen. In 1576 maakte een koninklijk decreet een einde aan de Raad van Beroerten en aan de Tiende Penning en later op het jaar stemde hij in met een politiek compromis, de Pacificatie van Gent, die bepaalde dat de Spaanse troepen de Nederlanden moesten verlaten, dat alle opstandelingen amnestie kregen en dat Oran-

je regeringsleider werd onder het gezag van "den Coninck van Hispangien".

ALVA'S LAATSTE JAREN

De laatste opdracht die de hertog voor zijn vorst moest vervullen had te maken met Portugal. Op 4 augustus 1578 was het Portugese leger ten onder gegaan in een veldslag tegen de Berbers; de jonge en kinderloze koning Sebastiaan had daarbij het leven gelaten. Filips II was een neef van hem en kon daardoor aanspraak maken op de Portugese kroon, waardoor heel het Iberisch schiereiland onder een en hetzelfde gezag zou komen. Maar in Lissabon waren er kapers op de kust verschenen die niet wilden weten van Filips als hun vorst.

Een militaire campagne was noodzakelijk om de rechten van de Spaanse koning te doen gelden alvorens het buitenland er zich zou mee moeien. Alle raadgevers waren het erover eens: alleen iemand met het prestige van Alva kon zo'n veldtocht snel en vakkundig tot een goed einde brengen. Ook de soldaten, die altijd groot respect voor hem betoond hadden, wilden hem aan hun hoofd. De nu 73-jarige generaal ontving het commando in februari 1580 en in de zomer was de klus geklaard. Op 12 september werd Filips in de hoofdstad plechtig uitgeroepen tot koning van Portugal.

Het was in Lissabon dat Alva zijn laatste ziekte doormaakte. Op zijn sterfbed kreeg hij het bezoek van de koning, tot wie hij zei: *« Er zijn drie zaken die ik tot Uwe Majesteit moet zeggen. Ten eerste dat ik altijd uw belangen vóór de mijne heb geplaatst. Ten tweede dat ik meer zorg heb gedragen voor uw financiële kwesties dan voor de mijne. En ten derde dat ik u nooit voor een bepaalde functie een man heb voorgesteld die daar bij mijn weten niet het meest geschikt voor was. »*

Fernando Álvarez de Toledo stierf op 12 december 1582. Zijn zoon Fadrique volgde hem op als vierde hertog van Alva.

« Lang nadat de hertog van het toneel was verdwenen, verwezen Engelse polemisten naar hem als het archetype van het kwaad. Weinig generaals in de geschiedenis hebben zo'n ongunstige publiciteit gekregen als hij gedurende zijn jaren in de Nederlanden. **Het was het eerste grote tijdperk van de ideologische propaganda en het machtige Spanje was het eerste slachtoffer.** Behendig gebruik van de drukpers en de graveerkunst in Noord-Europa leidde tot de productie van boeken en pamfletten die het publiek vertrouwd maakten met de vermeende misdaden van de Spaanse politiek » (Kamen p. 169). Alva, de hooghartige Castiliaanse edelman, de ijzervreter die een afkeer had van politiek en compromissen, was een gemakkelijk slachtoffer.

Wat ook zijn tekorten mogen geweest zijn, hij was een overtuigd verdediger van de katholieke zaak en een trouwe uitvoerder van de bevelen van de vorsten die hij diende.

COMMENTAAR OP HET EVANGELIE VAN SINT-JAN

14. DE BLIJDE INTOCHT IN JERUZALEM

Op de dag na de zalving in Bethanië (Jo 12, 1-10) vindt de blijde intocht van Jezus in Jeruzalem plaats.

^{12, 12} Toen de grote menigte vernam dat Jezus op weg was naar Jeruzalem, namen ze palmtakken, trokken Hem tegemoet en riepen: "Hosanna! Gezegend Hij die komt in de naam des Heren, de Koning van Israël!" Ook Nathaniël had Hem al vanaf de eerste dag « koning van Israël » genoemd (Jo 1, 49). Nu zijn het de inwoners van de heilige stad die psalm 118 zingen, waarin het koningschap van de Heer wordt verkondigd: « Gezegend die komt in de naam van Jahweh! »

Het is de demonstratie van de spontane afhankelijkheid van het joodse volk en tegelijkertijd ook de vervulling van de profetieën: « Zie, uw Koning komt naar u toe! Hij is rechtvaardig en een Verlosser, nederig, op een ezel gezeten », schreef Zacharias (9, 9).

¹⁷ De schare die bij Hem was toen Hij Lazarus uit het graf had geroepen en uit de doden had opgewekt, was daarvan blijven getuigen. En daarom juist kwam de menigte Hem tegemoet, omdat ze hadden vernomen dat Hij dit teken verricht had. We hebben dus te maken met de ontmoeting van twee groepen mensen: aan de ene kant de ooggetuigen van het mirakel, aan de andere kant zij die Jezus tegemoet gaan om Hem als Messias te huldigen. Heel Jeruzalem is aanwezig.

¹⁹ Maar de Farizeeën zeiden tot elkander: "Gij ziet dat ge niets verder komt. Zie, de hele wereld (kosmos) loopt achter Hem aan." Ze realiseren zich

niet dat ze met die opmerking eigenlijk erkennen dat Jezus de profetieën vervult: in hoofdstuk 9 van Zacharias wordt gesproken over de verspreiding van het heil door de Koning-Messias over heel de kosmos: vernieuwing van Jeruzalem, verdwijning van de afgoderij, heidenen en Joden die samen naar de heilige stad optrekken « om de Koning, Jahweh der heirscharen,

te aanbidden » (Za 14, 16). En net bij de plechtige intrede van Jezus verschijnen nu de heidenen op het toneel...

²⁰ Onder hen die bij gelegenheid van dit feest ter aanbidding waren opgegaan, bevonden zich ook enige heidenen. Ze richtten zich tot Philippus met de vraag om Jezus te kunnen spreken. Net als iedereen hebben ze Hem al gezien, nederig gezeten op een ezel. Vol bewondering willen ze Hem nu leren kennen, zoals het past voor Grieken die altijd op zoek zijn naar waarheid en wijsheid.

Deze heidenen behoren niet door geboorte of "cultuur" tot het jodendom, maar ze zijn naar het paasfeest gekomen om de God van Israël te aanbidden. Ze spreken Philippus aan, die een Griekse naam draagt en afkomstig is uit Bethsaïda. Dat dorp, teruggevonden dankzij het archeologisch onderzoek van pater Bargil Pixner [zie het artikel *Bethsaïda, het dorp van de apostelen* in *Hij is Verrezen!* nr. 90 van november-december 2017] behoorde tot het gebied van de viervorst Philippus, die in grote mate had bijgedragen tot de hellenisering van de streek. Dat blijkt ook uit de namen *Andreas* en zelfs *Simon*: die laatste komt voor in de komedie *De wolken* van Aristophanes.

²³⁻²⁵ Jezus zal die Grieken ontgoochelen door hen te confronteren met een waarachtige agonie. Daarmee werpt Hij echter zaad uit dat later zal ontkiemen, wanneer de Geest zijn licht zal geschonken hebben. "Het uur is gekomen dat de Mensenzoon verheerlijkt wordt. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: zo de graankorrel niet in de aarde valt en

sterft, blijft hij alleen; maar zo hij sterft, brengt hij rijke vruchten voort. Wie zijn leven liefheeft, zal het verliezen; maar wie in deze wereld zijn leven haat, zal het behouden ten eeuwig-leven."

De bewuste Grieken zijn gekomen voor de feesten. Ze zullen dus getuigen zijn van de gebeurtenissen van Goede Vrijdag en Pasen en ze zullen pas weer vertrekken na de

«Zie, uw Koning komt naar u toe, nederig, op een ezel gezeten, op een veulen, het jong van een ezelin» (Za 9, 9).

Mozaïek uit de 12de eeuw in de Capella Palatina van Palermo.

acht dagen van dankzegging die verplicht volgen op het paasfeest. Zoals de apostelen, *die het niet aanstonds begrepen hebben* (12, 16) en zich de profetieën pas zullen herinneren na de vervulling ervan, zullen de Grieken tot het besef komen dat Jezus hen op voorhand zijn schandelijke dood en zijn begrafenis verkondigd heeft én de manier waarop Hij het zal halen op zijn tegenstanders.

²⁷ Bij de gedachte aan de dood waarvan Hij met goddelijke kennis weet dat ze op til is, maakt Jezus een doodstrijd mee die voorafgaat aan die van Gethsemane, verhaald door de synoptici. **“Nu is mijn ziel ontsteld. Wat zal ik zeggen? Vader, red Mij uit deze stonde? Neen, want daarom juist ben ik tot deze stonde gekomen! Vader, verheerlijk uw Naam!”** Volkomen overgave aan de goddelijke Wil, instemming van de Zoon om vermorzeld te worden opdat zijn Vader zou verheerlijkt worden door die gehoorzaamheid.

³¹ **“Nu wordt het oordeel over deze wereld voltrokken.”** Op het moment waarop de wereld Jezus vonnist en veroordeelt, veroordeelt hij zichzelf en zal Jezus verheerlijkt worden. **“Nu zal de vorst dezer wereld worden buitengeworpen.”** De blindgeborene werd buiten de synagoog geworpen door de Joden die zijn getuigenis afwezen. Jezus zal buiten Jeruzalem geworpen worden en buiten de muren gekruisigd. Maar op het ogenblik waarop Satan denkt te triomferen, zal hij – door welk mysterie? – buiten worden geworpen.

³² **“En wanneer ik van de aarde omhoog ben geheven, zal ik allen tot Mij trekken.”** Aan de Grieken die vragen om Jezus te zien, antwoordt Hij dat ze Hem weldra zullen “zien” met de ogen van het geloof dat redding schenkt, wanneer Hij op het kruis omhoog geheven wordt voor het heil van de wereld. Zoals Mozes de bronzen slang in de woestijn oprichtte opdat de door slangen gebeten Hebreeën zouden genezen wanneer zij hun ogen op dat beeld vestigden (Nm 21, 4-9), zo moet Jezus op een kruis vastgemaakt worden om *allen* tot zich te trekken, zelfs de Grieken. Dat zal het begin zijn van de bekering van de wereld, overeenkomstig de profetie van Zacharias.

³⁴ De menigte, die meeluistert, maakt een tegenwerping: *“Wij hebben uit de Wet vernomen dat de Christus in eeuwigheid blijft.”* De profeet Nathan had inderdaad aan David voorgezegd: « Uw huis en uw koningschap zullen tot in eeuwigheid bestendig zijn voor mijn aanschijn, uw troon zal vaststaan

voor eeuwig » (2 S 7, 16). Die belofte werd in de loop van de eeuwen regelmatig herhaald en meer bepaald door de profeet Daniël in zijn visioen van de “mensenzoon”, aan wie « een eeuwige macht die nooit zal vergaan en een koninkrijk dat nooit wordt verwoest » gegeven worden (Dn 7, 14). *“Hoe zegt Gij dan dat de Mensenzoon omhoog moet geheven worden?”* dringt de menigte aan. *“Wie is die Mensenzoon?”*

³⁵⁻³⁶ Bij wijze van antwoord onderneemt Jezus een laatste poging om hen te verheffen tot het volle Licht, dat Hijzelf is, méér dan de Wet en de Schriften: **“Nog een korte tijd is het licht in uw midden. Wandelt zolang gij het licht hebt, opdat de duisternis u niet verrast. Wie in de duisternis wandelt, weet niet waar hij heengaht. Zolang gij het licht hebt, gelooft in het licht, om kinderen van het licht te worden.”**

Opnieuw vinden we hier op de lippen van Jezus een uitdrukking die kenmerkend is voor de *Gemeenschapsregel* van de Essenen in Qumrân en die ongetwijfeld ook bekend is aan velen onder de brave, gewone mensen die naar Hem luisteren, « zij die de voorschriften van God in het Verbond van de genade willen beoefenen opdat zij verenigd zouden zijn in de goddelijke Raad, opdat ze zich op volmaakte wijze voor Hem zouden gedragen [...] en opdat zij allemaal zouden houden van **de zonen van het licht** » (1QS 1, 7-9). Verderop in de tekst die in de grotten van de Dode Zee teruggevonden werd, maakt de schrijver melding van de oorlog die « **de Engel van de duisternis** » voert tegen « **de Vorst van het licht** ». Maar « de God van Israël, evenals zijn Engel van waarheid, komen **alle zonen van het licht** ter hulp » (1QS 3, 24-25).

Jezus, Licht van de wereld, vraagt om op te houden met tegenwerpingen te formuleren en in plaats daarvan te proberen om alles te begrijpen. Weldra zal Hij verdwijnen en zal het nacht zijn. Wie dan het licht niet in zich heeft, dat wil zeggen wie zijn geloof niet aan Jezus geschonken heeft en zich niet gevoed heeft met zijn waarheid, die zal wankelen, geschandaliseerd worden en Hem verloochenen...

Toen ging Hij heen en verborg zich voor hen. Geheel alleen treedt Hij binnen in het mysterie van het Kruis.

*abbé Georges de Nantes
februari 1998*

Voor Qumrân, zie het artikel *Van het Oude naar het Nieuwe Testament: Qumrân en de Essenen*, in *HIJ IS VERREZEN!* nr. 9 van mei-juni 2004 (te raadplegen op de website).

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle.*

Stichter: † Abbé Georges de Nantes.

Hoofdredacteur: Broeder Bruno Bonnet-Eymard, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaudes.

Verantwoordelijke uitgever: A. Van der Schraelen, Driesheide 45, B-2980 Zoersel.

Abonnement voor binnen- en buitenland: € 15. Steunabonnement: vanaf € 20.

Rekening 000-3302057-80. IBAN: BE47 000 3302057 80. BIC: BPOTBEB1.

Internet: <http://nl.crc-resurrection.org/> – E-mail: hij.is.verrezen@gmail.com